

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

1887

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡ. 5 - ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΔΡ. 8

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφείον τῆς Ἐστίας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.

1887

Ἀγάπης (Τῆς) τὴν ἐλπίδα, ποίημα, 175.
 Ἄγνωστοι τόποι ἐν χώραις γνωστοτάταις, 62.
 Ἀδέλφια (Τὰ δύο), διήγημα, 345, 361.
 Ἀθηναϊκαὶ σελίδες, 337.
 Αἶνε (Περὶ τῆς ποιήσεως τοῦ Ἑρρίκου), 178, 193.
 Ἀλλοιώσεις τοῦ ἀνθρωπίνου ἀναστήματος, 342.
 Ἀνάκτορα (Δύο) 54, 71.
 Ἀναμνήσεις τῶν ἑορτῶν τῆς πεντακοσιετηρίδος τοῦ ἐν Ἐιδελβέργῃ Πανεπιστημίου 204, 213, 243, 256, 273, 291.
 Ἀνατολικά, 386.
 Ἀσιδός (Διάσχυμος), 262.
 Ἀποχαιρετισμός-(Ὁ) τῆς μάννας, ποίημα, 222.
 Αὐλὴ (Ἡ) τοῦ Μαυροβουνίου, 409.
 Αὐτογράφων (Ἐξ συλλέκτης), 188.
 Ἀχιλλεύς, ἡ Ἰλιάς μελοποιηθεῖσα, 174.
 Βασίλισσα συγγραφεύς, 127.
 Βερτέ (Ἡλιάς), βιογραφικὴ σημείωσις, 65.
 Βιομηχανικὸν κατὰστημα (Ἐν), 200.
 Βίος (Ὁ) ἐν Γερμανίᾳ, 12.
 Βίσμαρκ (Ὁ) ψηφοφορῶν, 157.
 Γάμοι (Χρυσοῖ) τοῦ Πάπα, 279.
 Γερμανία (Ὁ βίος ἐν) 12.
 Γουλιέλμος (ὁ αὐτοκράτωρ), 329, 353.
 Δάκρυα (Τὰ), -158.
 Δημοσιογράφων (Προπαρασκευαστικὴ Σχολή), 309.
 Διάδοχος (Ἡ) τοῦ Σολομῶντος, 310.
 Διῶρυξ (Ἡ) τῆς Κορίνθου, 281, 297.
 Δόντλων (Θωμάς), 155.
 Δωρεαὶ (Αἱ), 77.
 Ἐκθεσίς (Κηπουρικὴ) ἐν Δρέσδῃ, 384, 402.
 Ἐκκλησία (Ἡ ἐν Ταϊγανίω ἑλληνικῇ), 142.
 Ἐκρηκτικαὶ (Αἱ) ὕλαι, 206.
 Ἐλαίου (Χρῆσις τοῦ) ἐν τρικυμίᾳ, 31.
 Ἑλληνικῆς γλώσσης (Ἡ προφορὰ τῆς), 172.
 Ἐμπρηστῆς (Ὁ), μυθιστόρημα, 65, 81, 97, 113, 129, 145, 161, 180, 196, 247, 238, 259, 268, 285, 301, 332, 356, 368, 377, 393, 413.
 Ἐξετάσεις (Αἱ), 399.
 Ἑορταὶ τῆς πεντακοσιετηρίδος τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἐιδελβέργης, 204, 213, 243, 256, 273, 291.
 Ἐπαγγέλματα (*Ἄγνωστα) ἐν Παρισίαις, 374.
 Ἐπάνοδος, ποίημα, 263.
 Ἐπάνοδος (Ἡ) τοῦ ναύτου ποίημα, 191.
 Ἐπιχορηγήσεις (Βασιλικαὶ), 343.
 Ἡράκλειος, βιβλιοκρισία, 190.
 Ἰδέσκαὶ (Ἀνέκδοτα περὶ τοῦ λόρδου), 61.
 Ἱστορία (Παλαιά), ποίημα, 373.
 Ἱστορικαὶ σελίδες, 8, 23, 40, 58.
 Κανέλλας (Παραγωγὴ καὶ ἐμπόριον τῆς), 94.
 Καποδίστριας (Ἰωάννης), 225.
 Καταλάνοι (Οἱ) ἐν Ἀθήναις, 405.
 Κερκύρας (Μέγρι), 26.
 Κηπουρικὴ ἐκθεσίς ἐν Δρέσδῃ, 384, 402.
 Κρεωφαγία ἢ φωτοφαγία, 15.
 Λεκόντ Δελίλ, ὁ νέος ἀκαδημαϊκὸς τῆς Γαλλίας, 233.
 Λεσοψῆ (Ἀνέκδοτον περὶ), 390.
 Λησιμονηθέντες (Δύο), 133, 150.
 Λύσσης (Θεραπευτικὴ τῆς) κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Παστέρ, 143.

Μαγειρικὴ ἐκθεσίς ἐν Λειψίᾳ, 106, 125.
 Μαυροβουνίου (Ἡ αὐλὴ τοῦ), 409.
 Μελινίτις (Ἡ), 206.
 Μῦθος ἀνατολικός, 375.

Νῆσσοι (Αἱ) τῆς Ἰσλανδίας, 78.

Οἰωνός, ἀθηναϊκὴ σελίς, 277.
 Ὀλλανδός (Ὁ πλανώμενος) τοῦ Βάγνερ, 288, 306.
 Ὀνειρο, ποίησις, 423.
 Ὀσφρησις (Ἡ) παρὰ ταῖς γυναῖξί, 111.
 Οὐρανοῦ (Ἡ φωτογραφίσις τοῦ), 389.

Παίγνια (Τὰ) τῶν Μεγαλειότητων, 224.

Παιδία (Δύο), μῦθος, 159.

Παλάτιον (Τὸ) τοῦ Μπαρμπαγιάννη, 265.

Πανεπιστημίου (Ἐπὶ τῇ πενηκονταετηρίδι τοῦ ἐθνικοῦ), 313.—Ἡ Ἰδρυσις αὐτοῦ, 314.—Ἡ ἐγκαθίδρυσις, 317.—Οἱ πρῶτοι καθηγηταὶ αὐτοῦ, 318.—Τὸ παλαιὸν οἶκημα καὶ τὰ πρῶτα ἐν αὐτῷ μαθήματα, 318.—Οἱ ἔρανοι πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ Πανεπιστημίου, 319.—Ἡ κατάθεσις τοῦ θεμελίου λίθου, 320.—Οἱ χρηματίσαντες πρυτάνεις, 321.—Καθηγηταί, 321.—Βουλευταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, 322.—Οἱ πρῶτοι διδάκτορες καὶ τελειοδιδάκτοι, 322.—Φοιτηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ, 322.—Διδάκτορες καὶ τελειοδιδάκτοι, 323.—Διαγωνισμοί, 323.—Εὐεργεταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, 323.—Δωρεαὶ πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον, 325.—Περιοσιὰ αὐτοῦ, 326.—Τύπος διπλωμάτων, 326.—Ἰωάννης Σούτσος, 327.—Οἱ πρὸ τοῦ Πανεπιστημίου ἀνδριάντες, 328.—Ἀνέκδοτον περὶ Πανεπιστημίου, 328.

Πάπα (Οἱ χρυσοὶ γάμοι τοῦ), 279.

Πάτερ-Ἰωσήφ (Ὁ), διήγημα, 1, 17, 33, 40.

Περιστέρα (Ἡ γραμμακτοφόρος), 359.

Πιθήκων (Ἡ κοινωνία τῶν), 29.

Πλανώμενος Ὀλλανδός (Ὁ) τοῦ Βάγνερ, 288, 306.

Προσκυνητριά (Ἡ), 44.

Προφορὰ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης (Ἡ), 172.

Ράιχσταγ (Αἱ συνεδριάσεις τοῦ γερμανικοῦ), 74.

Σαϊκσπηρ, βίος καὶ ἔργα αὐτοῦ, 100, 122, 138, 151, 169, 186.

Σημειώσεις : Κατάστημα πρὸς ἀπόθεσιν τῶν νεκρῶν, 32.—Σύραξις πλοίου πρὸς κῆτος, 63.—Νέοι σιδηρόδρομοι ἐν Ἀμερικῇ, 63.—Ἑορτὴ κοφλαλῶν ἐν Παρισίαις, 63.—Ὁδηγία περὶ τῆς χρήσεως τῶν λυχνιῶν τοῦ πετρελαίου, 64.—Καλλιέργεια σακχαροῦ τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ, 64.—Ἐξεῖς τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Ἀγγλίας, 64.—Φαγητὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κίνας, 80.—Δένδρα νάνα ἐν Κίνα, 80.—Ἐκθεσίς γάτων ἐν Ἀγγλίᾳ, 80.—Πληθυσμὸς τῆς Γαλλίας, 80.—Ὁ μεγαλύτερος τῶν ἀδαμάντων, 80.—Ἀκανθόχοιρος φονεῶν ἐρχιδαν, 80.—Τροποποίησις τῆς σφραγίσεως τῶν γραμμακτοσῆμων, 96.—Μήκος καὶ ὕψος τῶν κυμάτων, 96.—Μέγιστοι ποταμοὶ τῆς γῆς, 111.—Πόλεμοι ἐν Εὐρώπῃ, 112.—Πυρκαϊαὶ ἐν Ἀθήναις, 112.—Ἀνέκδοτον περὶ τοῦ ζωγράφου Ἀμερλίγγ, 112.—Ἐπιπλα καὶ κοσμήματα ἐκ μεμασθημένου χαρτοῦ, 112.—Γνώμη περὶ πολέμου Μόλτκε καὶ Ρίχτερ, 112.—Νέξ ἐκρηκτικὴ ὕλη, πολεμτικῆς, 128.—Δένδρα προσθαλλόμενα ὑπὸ τοῦ κερανοῦ, 128.—Χάρτης ἐκ θαλασσίων φυκῶν, 128.—Βιομηχανία τῆς μετάξις ἐν Ρωσίᾳ, 128.—Ἐπίδρασις ἠλεκτρισμοῦ ἐπὶ τῶν φωτῶν, 128.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΓ'

Συνδρομή ἑτησία: Ἕν Ἑλλάδι σφ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ σφ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρκετοὶ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἕκαστου ἔτους καὶ εἶνε ἑτησίαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδοῦ Σταδίου 32.

4 Ἰανουαρίου 1887

Ο ΠΑΤΕΡ—ΙΩΣΗΦ

(Διήγημα τῆς Κας Ουίδα.—Μετάφρασις Α. Β.)

Α'

Ἦτο ἡμέρα Ἰουνίου.

Οἱ γρύλλοι ἐτερέτιζον, αἱ χρυσαλίδες ἐπτερούριζον ἐπὶ τοῦ ὠρίμου σίτου, καὶ οἱ ἄδροι τοῦ στάχους ἐκλινον πίπτοντες ὑπὸ τὸ δρέπανον τῶν θεριστῶν. Διὰ τοῦ στενοῦ παραθύρου τοῦ σκευοφυλακίου τῆς ἐκκλησίας, ὁ πάτερ—Ἰωσήφ, νεαρός ἐφημέριος τοῦ ἁγίου Βαρθολομαίου ἐν τῷ χωρίῳ τῆς Μάρκας, ἐθεώρει σκεπτικὸς τὰς κλιτύας τῶν λόφων, οὓς διέβλεπε πέραν διὰ τῶν κλάδων κερασιᾶς καταπορφύρου ἐκ τῶν καρπῶν τῆς. Ἦτο πρώτη τοῦ θερισμοῦ ἡμέρα. Ἄνδρες καὶ γυναῖκες εἰργάζοντο εἰς τοὺς ἀγρούς, ἐν μέσῳ μορεῶν καὶ ἀμπελῶνων. Γαλανὸς οὐρανὸς ἐφαίνετο προσμειδιῶν εἰς τοὺς θεριστάς, ὧν αἱ φωναὶ καὶ αἱ φαιδραὶ ἀνταποκρίσεις ἐφθάνον εἰς τὰ ὦτα τοῦ ἱερέως ἐξασθενούμεναι ὑπὸ τοῦ ἀέρος καὶ τῆς ἀποστάσεως. Ἐνῶ ἐβλεπε καὶ ἤκουεν, ἀνεστέναξε. Καὶ ὅμως, ἂν ἠρωτᾶτο, θ' ἀπήντα ὅτι ἦτο εὐτυχής, καὶ ὅτι τίποτε δὲν τοῦ ἐλείπε.

Ἦτο ὠχρὸς καὶ ἰσχνὸς νέος, μείραξ σχεδόν, λεπτοὺς ἔχων τοὺς χαρακτήρας τῆς μορφῆς, καστανοὺς δὲ, σοβαροὺς συνάμα καὶ ἱλαροὺς τοὺς ὀφθαλμούς. Ἦτο υἱὸς ἀλιείως τῶν Ἐκβολῶν τοῦ Ἄρνου, μικροῦ χωρίου, ὅπου ὁ ποταμὸς συναντᾷ τὴν θάλασσαν ἐν μέσῳ κάκτων καὶ καλαμώνων, οἷους ἀσμενίζει ζωγραφίζων ὁ Κόστας. Τίς ὅμως ἠδύνατο νὰ εἴπῃ, ὅποιον καθαρὸν τυρρηνικὸν ἢ λατινικὸν αἶμα, καθαρισθὲν ὑπὸ τοῦ χρόνου, ἔρρεεν ἐτι διὰ τῶν φλεβῶν του; Πόσαι κλασικαὶ μορφαὶ καὶ πόσοι κλασικοὶ χαρακτήρες ἀπαντῶνται παρὰ τοῖς χωρικοῖς τῶν τυρρηνικῶν ἀκτῶν τῆς Μαρέμνας!

Ἦ ἡμέρα ἐκείνη ἦτο ἡ τελευταία ἡσυχίας ἡμέρα ἢν ἐμελλε νὰ διαγάγῃ ἐν Μάρκῃ.

Ἀπεμακρύνθη ἄκων τοῦ παραθύρου, ὅτε ἡ προβοηκυῖα γυνή, ἣτις ἐπεριποιεῖτο τὸν οἶκόν του καὶ ἐσάρωνε τὴν ἐκκλησίαν, ἤλθε καὶ τῷ ἀνήγγειλεν ὅτι τὸ δεῖπνόν του ἦτο ἕτοιμον. Ἦδύνατο βεβαίως νὰ δειπνήσῃ ὑπόταν ἤθελεν, ἀλλ' ἦτο συνήθεια ἐν Μάρκῃ νὰ δειπνώσῃ τὴν εἰκοστὴν

τρίτην ὥραν, εἰς ὅλα δὲ τὰ ἰταλικὰ χωρία ἢ συνήθεια βασιλεύει δεσποτικῶς. Ἦ φράσις ἔτσι τὸ ἔχομεν ἐπιβάλλει καὶ δικαιολογεῖ πάντα, ὁ δὲ πάτερ—Ἰωσήφ δὲν ἐσυλλογίζετο βεβαίως νὰ τὴν παραβῇ. Πολλὰκις δὲν εἶχεν ὄρεξιν διόλου κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, κ' ἐβαρύνετο φοβερὰ νὰ φάγῃ τὸν μαῦρόν του ἄρτον καὶ τὸ βόθημά του τὴν ὥραν ἀκριβῶς, καθ' ἣν ἡ φύσις ἦτο περικαλλῆς καὶ ὁ οὐρανὸς παρείχε θαυμασίον θέαμα εἰς ἀχάριστον γῆν. Ὑπήκουεν ὅμως πάντοτε εἰς τὴν κλήσιν τῆς Κάκιας, διότι μεταβολὴ τῆς ὥρας τοῦ δεῖπνου θὰ τῇ ἐφαίνετο ἀσέβεια τρομερὰ καὶ αὐτόχρημα ἐπανάστασις.

Ἦ Κάκια ἦτο μικρὰ ἡλιοκαῆς γραῖα, ἀναδεδεμένον ἔχουσα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κόρυμβον κόμης ψαράς. Κατήγετο ἐκ τῆς βορείου Ἰταλίας, διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸ φόρεμα καὶ τὸ περιωμίον τῆς ἦσαν μᾶλλον ἐπιμεμελημένα ἢ ὅσον συνειθίζεται ἐν Μάρκῃ. Εἶχεν ὑπηρετήσει πάντοτε εἰς οἰκίας ἐφημερίων. Ὅσάκις δὲ ὁ σκευοφύλαξ ἐλείπεν ἢ ἡσθάνει, ἤξευρεν ἐκείνη κάλλιστα πῶς νὰ εὕρῃ ἕκαστον πρᾶγμα, τὸ βιβλίον, τὸν κώδωνα, τὸ κηρίον. Ἦτος καὶ θὰ ἐλειτούργει ἐν ἀνάγκῃ, ἂν τὸ φύλόν τῆς τὸ ἐπέτρεπε. Εἶχε τὴν γλῶσσαν ἐξαίρετα τροχιμένην, καὶ ἦτο ἐνδομύχως ὑπερήφανος ὅτι εὐκαιρίας δοθείσης ἠδύνατο νὰ τὰ ψάλλῃ εἰς τὸν τοποτηρητὴν τοῦ Θεοῦ. Ἐν τῇ ἐνορίᾳ ἐκείνη πτωχῶν ἀνθρώπων ὁ ἐφημέριος ἐπρωτεύε, καὶ ὅμως θὰ ἔτρεμεν ὡς πταίσαν παιδίον, ἂν ἡ Κάκια ἀνεκάλυπτεν αἴφνης, ὅτι εἶχε δώσει τὸν καλλίτερον χιτῶνά του εἰς ἐπαίτην, ἢ ὅτι ἐπάτησε διὰ λασπωμένων ὑποδημάτων τὸ πρὸ μικροῦ ὑπ' αὐτῆς καθαρισθὲν πλινθόστρωμα. Πολλὰ ἡγεμονεῖαι τοιαύτην ἔχουσι τὴν ἱστορίαν. Ἦδύνατο νὰ λύσῃ καὶ νὰ δέσῃ, νὰ εὐλογῆσῃ ἢ νὰ καταρασθῇ, νὰ ἀπολύσῃ ἢ νὰ καταδικάσῃ τοὺς ἀμαρτωλοὺς, καὶ ὅμως οὐδὲν ἄλλο ἦτο μῦθα ταῦτα, ἐνώπιον τῆς γραίας ὑπηρετρίας του, ἢ παιδίον κᾶπως ἡλικιωμένον, ἐφ' οὗ καθίστα ἐπισθητὴν τὴν ὑπεροχὴν τῆς, καίτοι ἡσθάνετο πρὸς αὐτὸν μητρικὸν συνάμα καὶ φιλόσογον θαυμασμόν. Τὸν αὐθέντην τῆς ἐθεώρει ὡς πτωχὸν τινα τῷ πνεύματι,—εἶδος ἀγγέλου, ἔλεγε ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

Ὁ πάτερ—Ἰωσήφ οὔτε ἐπιτήδειος ἦτο οὔτε σο-

— Ἐτησία αὐξήσις τοῦ πληθυσμοῦ ἐν τοῖς εὐρωπαϊκοῖς κράτεσιν, 144. — Ἐτησία παραγωγή οἴνου ἐν Ἑλλάδι, 144. — Ἄριθμός ἵππων ἐν Ἑλλάδι, 144. — Τὸ ἐν Βερολίῳ βασιλικὸν θέατρον, 144. — Πλωτὸν χαρτοπακτεῖον, 144. — Μουσεῖον ἐμπορίου ἐν Φραγκφώρτῃ, 144. — Πηγαὶ πετρελαίου ἐν Βαχού, 144. — Βυζαντινὸν λάβαρον, 159. — Λαγωὶ ἐν Βοημίᾳ, 160. — Ἀνέκδοτον περὶ Γλάδστωνος, 160. — Ὀδοιπορικὴ ἱκανότης τῶν διαφόρων στρατῶν τῆς Εὐρώπης, 160. — Ὑποδήματα ἐκ συμπεπιεσμένου χάρτου, 160. — Πρόρρησις περὶ σεισμῶν τοῦ καθηγητοῦ Falb, 160. — Ἀνέκδοτον περὶ μονομαχίας, 160. — Ἐφαρμογαὶ τηλεφώνου, 160. — Ὁ στρατηγὸς τῶν Ἰησουϊτῶν, 175. — Μέγιστον ὠν πτηνοῦ, 175. — Κέρδη τῆς ἐφημερίδας «Φιγαρώ», 176. — Ἀρχηγὸς τῶν ἵπποτων τῆς Μελίτης, 176. — Ἡμέρας σφῆς, 176. — Δικλωνισμὸς ἀτμοπλοίων, 176. — Μοναχοὶ νυῦται, 192. — Οἱ πῖλοι τῶν κυριῶν ἐν τοῖς θεάτροις, 192. — Ἀνέκδοτον περὶ Βέρδη, 192. — Διαδοκίαιδες σιδηροδρόμου, 192. — Δῶρα προσενηθέντα τῷ Αὐτοκράτορι τῆς Γερμανίας, 207. — Μεταφορὰ θηρίων εἰς Ἰαπωνίαν, 208. — Ἐπιτραπέζια σκευὴ διὰ τὴν βασιλίτισσαν Βικτωρίαν, 208. — Ὁ ἐρευρετὴς τῶν σιδηρῶν πλοίων, 208. — Ἀνέκδοτον περὶ Ταῖν, 208. — Διεθνὴς ἐκθεσις ὑφασμάτων καὶ τριχάκτων ἐν Ρώμῃ, 208. — Μεταβολὴ ἐθίμου ὡς πρὸς τὴν ἐνδυμασίαν τῶν ἀνδρῶν, 223. — Λόγος Ρενάν, 224. — Ἡλεκτρικὸς φωτισμὸς τῶν πόλεων, 224. — Οἱ κλέπται τῶν Παρισίων, 224. — Ὑπερευνηκοντούτες ἐν Πρωσίᾳ, 248. — Σιδηροδρομικὰ δυστυχήματα, 248. — Ἀντικείμενα ἐξ ἀνθρωπίνου δέρματος, 248. — Πολύτιμον πασγάλιον ὠν, 248. — Μεταβολὴ λευκῆς κόμης εἰς μέλαιναν, 248. — Ἑλλην γίγας, 264. — Ποιναὶ κατὰ τῶν καπνιζόντων ἐν Μαρκόκῳ, 264. — Δίκη περὶ πληρωμῆς ἀνθέων, 280. — Πυρπόλησις ἀρχαίας βιβλιοθήκης, 280. — Πάθημα τῆς Ἀδερίνας Πάττη ἐν Ἀμερικῇ, 296. — Ἀποτελέσματα τοῦ σεισμοῦ ὑπὸ ψυχολογικῆν ἐποψίν, 296. — Σύνδεσμος κατὰ τῆς καταχρήσεως τοῦ καπνοῦ, 296. — Βλάβαι ἐκ τῆς διακομῆσεως τῶν γυναικείων πέλων, 296. — Οἰκονομία ἀπὸ καπνῶν, 311. — Τὰ ζῶα χρησιμοποιούμενα ἐν πολέμῳ, 311. — Ἐτησία ἀξία τῶν ἀπορριμμάτων ἐν Γαλλίᾳ, 312. — Ἐκγερανισμὸς τῆς Ἀλαστίας, 312. — Ἀνέκδοτα περὶ Λίστ, 312. — Ἀνέκδοτον περὶ τοῦ Τσάρου Νικολάου, 344. — Αἱ γυναῖκες ἐν Ρωσίᾳ κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα, 344. — Ἀνέκδοτον περὶ τοῦ Τσάρου Νικολάου, 344. — Ὁ χορὸς ἐν Ἰσπανίᾳ, 360. — Ἀνέκδοτον περὶ

τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου τοῦ Α', 360. — Θάνατος ἐκ δηλητηρίων ζῶων ἐν Βεγγάλῃ, 360. — Ἀκολουθία ἡθροποιοῦ, 376. — Χρησιμοποίησις τοῦ ἡλεκτρισμοῦ εἰς τὴν ἀλιείαν, 376. — Ἀνέκδοτον περὶ τοῦ Δὸν Πέτρου τῆς Βραζιλίας, 376. — Περιουσία Βικτωρος Οὐγκώ, 376. — Τελειοποίησις τῶν ὠρολογίων, 391. — Ἀλλοιώσεις τῶν παραλίων τῆς Βαλτικῆς, 391. — Προστασία τῶν ζῶων ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι, 392. — Ἐκατοντούται ἐν Ἀγγλίᾳ, 392. — Ὁ διάδοχος τοῦ ἰταλικοῦ θρόνου ποιητῆς, 392. — Ἀνέκδοτον περὶ Τρικουπῆ, 408. — Διῶρυξ ἐνοῦσα τὴν βόρειον καὶ Βαλτικὴν θάλασσαν, 423. — Τελειοποίησις τοῦ φωνογράφου, 423. — Δῶρα προσενηθέντα τῇ βασιλίτῃ Βικτωρίᾳ, 424. — Πίθηκοι τρώγοντες ὄστρεῖδια, 424. — Κλινωσκεπάσματα ἐκ χάρτου, 424.

Σιδερόκαρδος (Ὁ), ποίημα, 407
 Σιδηροδρομοὶ (Οἱ παγκόσμιοι), 220.
 Σολομῶντος (Ἦ διάδοχος τοῦ), 310.
 Σούτσος (Ἰωάννης), 327.
 Στρατήγημα (Ἐκλογικόν), διήγημα, 209, 228, 249.
 Συλλέκτης (Εἰς) αὐτογράφων, 188.
 Συνεδριάσεις (Αἱ) τοῦ γερμανικοῦ Ράιχσταγ, 74.
 Συνέντευξις (Μία πολιτικῇ), 104.
 Συνεργατικὴ (Ἦ κίνησις), 421.
 Σύνθημα (Τὸ), 387.
 Σωφρονιστήριον (Τὸ ἐν Κερκύρᾳ), 117.

Τόποι (Ἄγνωστοι) ἐν χώραις γνωστοτάταις, 62.
 Τραγοῦδια τοῦ χωριοῦ, ὁ Σιδερόκαρδος, ποίημα, 407.
 Τρελλῶν (Εἰς τὸν οἶκον τῶν), 165.

Φάλβ (Ὁ σεισμολόγος) καὶ ἡ περὶ σεισμῶν θεωρίᾳ αὐτοῦ, 207.
 Φαῦστος τοῦ Γκαϊτε, βιβλιοκρισία, 87.
 Φιλοκότη του (Γερμανικὴ παράστασις τοῦ), 109.
 Φιλοσοφία (Πρακτικῇ), 16, 32, 48, 62, 79, 96, 111, 128, 144, 159, 175, 191, 203, 222, 248, 264, 280, 295, 311, 344, 360, 375, 391, 408, 423.
 Φρενοκομεῖον (Τὸ Ἀρομακαίτου), 222.
 Φυτοφαγία (Κρεωφαγία ἢ), 15.
 Φωτογράφησις (Ἦ) τοῦ οὐρανοῦ, 389.

Χαιρετισμοὶ (Οἱ δημοτικοὶ) τῶν καθ' ἡμᾶς Ἑλλήνων 417.
 Χαλκεὺς (Ὁ), 295.

φός. Είχε μάθει ὅσα τῶ ἤρουν διὰ τὴν δώση τὰς ἐξετάσεις του καὶ τὴν ἱερωθῆ. Αὐτὸ μόνον κατεῖχε τὸ πενιχρὸν ἐφόδιον, ἀλλ' ἦτο ἱκανὸν διὰ τὸ χωρίον τῆς Μάρκας, ὅπου δὲν εἶχον δικαίωμα ν' ἀπαιτῶσι περισσότερα. Ἐξεπλήρου ἐν παντὶ ἀκριβῶς τὸ καθήκον του, ὅποιον τὸ ἐνόησε, οὐδέποτε δὲ ἤθελε φαντασθῆ νὰ ἀμφιβάλῃ περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ ἔργου του. Τὸ Πιστεύω του τῶ ἐφαίνετο καθαρὸν καὶ σαφές ὡς ὁ ἥλιος, ἡ δὲ πίστις του ἦτο εὐπειθής ὡς πειθαρχοῦσα ψυχὴ οἰκουροῦ κυνός.

Ἦτο φύσις ποιητικὴ καὶ φιλερήμος. Ἡ θρησκεία κατεῖχεν αὐτὸν ὀλόκληρον, ἦτο δὲ ἀπεσπασμένος τοῦ κόσμου, αἰθεροβάμων καὶ τοσοῦτον ἀφελής, ὅσον τὰ ζῶα ἐκείνα τοῦ Θεοῦ, ἅτινα συνέζων ἄλλοτε μετὰ τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου τοῦ ἐξ Ἀσσίας. Ἡ μήτηρ του, γερμανὶς τὸ γένος, εἶχε νυμφευθῆ ὅτε ὑπηρετεῖ ἐν μικρῷ πανδοχείῳ τῆς Πίσης, οὕτω δὲ μετεῖχεν ὁ νεαρὸς ἐφημέριος, ὅσον ἰταλὸς καὶ ἂν ἦτο, τῆς ρεμβώδους γερμανικῆς κράσεως. Ἐν τοιαύτῃ ψυχῇ εἶχεν ὑπερβαλλόντως ἐπικρατήσῃ ἡ μεταφυσικὴ τῆς πίστεως χροιά, καὶ τὸ ἔργον του ἐθεώρει ἐπομένως ὡς θείαν τινὰ ἀποστολήν, φέρουσαν αὐτὸν ἀκατασχέτως εἰς ἀδιάκοπον θυσίαν πάσης γνήνης ὀρέξεως, παντός ἐγωϊστικοῦ διαλογισμοῦ.

— Πού νὰ ζήσῃ αὐτὸς μετὰ τὴν καλωσύνην σου! ἔλεγεν ἡ γραῖα τοῦ οἰκονόμου.

Ἡ Ζωὴ του ἦτο λίαν ἀπλὴ καὶ μονότονος. Τίποτε δὲν ἤλλασεν ἐν τῷ χωρίῳ, ἐκτός ἂν ἀνεχώρει τις, ὅστις οὐδέποτε σχεδὸν ἐπέστρεφεν. Οἱ κάτοικοι τῶν κοιλάδων ἐκείνων δὲν ἐξηναγκάζοντο ὑπὸ τοῦ κλίματος εἰς νομαδικὸν βίον, ὡς οἱ τῶν Ἀπεννίνων ἢ τῶν μαστιζομένων ὑπὸ τῶν πυρετῶν πεδιάδων. Ἡ Μάρκα εἶνε χωρίον ἀγροτικόν, ἐν χώρῳ ὑγιεινῇ, ὅπου ἄνδρες καὶ γυναῖκες δύνανται νὰ διαμένωσι καὶ νὰ ἐργάζωνται καθ' ὅλον τὸ ἔτος, μὴ κινδυνεύοντες νὰ προσβληθῶσιν ἐξ ἄλλου πυρετοῦ, ἢ τοῦ ἐκ τῆς καταχρήσεως τοῦ νέου οἴνου περὶ τὸ τέλος τοῦ φθινοπώρου. Οὔτε ἀναμνήσεις ἱστορικὰς ἔχει, οὔτε γραφικόν τι ἢ ἄξιον παρατηρήσεως. Εἶνε χωρίον ὅμοιον πρὸς ἑκατοντάδας τοιοῦτων ἐν τῷ τόπῳ, ἐν μέσῳ ἀμπελώνων καὶ σιτοφόρων ἀγρῶν, ἔχον τὴν ἀμαυρὰν μικρὰν τοῦ ἐκκλησίας, τὸ ἀσβεστόχριστον πρεσβυτέριον του, τὰς χαμηλάς του οἰκίας, καὶ τὴν σιωπηλὴν καὶ κενὴν του ἔπαυλιν, — μέγρος ἡσυχον, μακρὰν τῶν πόλεων κείμενον καὶ τῶν σιδηροδρόμων, χωρὶς τινος ἰδίας καλλονῆς, ἀλλὰ πλήρης φωτός, ἐν μέσῳ τοπειοῦ θαυμαστοῦ, ὅπερ οὐδεὶς ἐφαίνετο ἐκτιμῶν πλὴν τοῦ νεαροῦ ἐκείνου καὶ ἀπλοῦ ἱερέως, τοῦ πάτερ-Ἰωσήφ.

Ἦπερ πᾶν ἄλλο ἀνθρώπινον αἰσθημα, τὸ αἰσθημα τῆς φύσεως καὶ τῶν καλλονῶν αὐτῆς εἶνε τὸ παρέχον ἡμῖν τὰς μᾶλλον ἀμιγεῖς ἀπολαύσεις, ἅς οὐδαμοῦ δύναται τις ν' ἀγοράσῃ, ἀρκεῖ

δὲ μόνον ὅπως διεγείρῃ τοῦ δένδρου ὁ ψίθυρος καὶ τοῦ βεῖθρου ὁ φλοῖθος. Ἀλλὰ τὸ δῶρον τοῦτο δὲν ἔχουσιν ἀκριβῶς εἰπεῖν οἱ Ἴταλοί. Πολλοὶ αὐτῶν προτιμῶσι τὸ ἀεριοφῶς τῆς λάμψεως τοῦ ἡλίου, ὑπολαμβάνοντι τὰ ὄρη ἀηδέστατα καὶ τὰς πόλεις θελκτικὰς, ἀπεχθάνονται τὰ δάση καὶ ἀγαπῶσι τὴν τύρβην τοῦ πλήθους. Ὑπάρχουσι βεβηκίως καὶ ἐξαιρέσεις πολλαί. Πανταχοῦ ἀπαντῶνται ποιητικαὶ φύσεις, καίτοι πανταχοῦ εἶνε σπάνια. Ἐν Μάρκῃ ὁ Ἰωσήφ ἦτο ἡ ἐξαιρεσις. Ἐσπέραν μετ' ἐσπέραν τὸ θέρος ἐφαίνετο πλανώμενος ἀνά τοὺς ἀγρούς, κρατῶν μὲν εἰς χεῖρας τὸ εὐχολογίον του, ἀλλ' ἀφηρημένος τὴν καρδίαν ὑπὸ τοῦ χοροῦ τῶν λαμπυρίδων καὶ τοῦ φρίσσοντος φυλλώματος τῶν αἰγείρων, ὑπὸ τῶν καλαμώνων οὐς ἐλύγιζεν ὁ ἄνεμος ἢ τῶν μικρῶν ἀργυρολαμπῶν ἰχθύων, ὅτινες ἐπήδων πολλάκις ὑπὲρ τὰ ῥηγὰ τοῦ ποταμοῦ. Ἦγνοιε καὶ αὐτὸς διὰ τὰ ἡγάπα ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα ἴσως διότι τὸν ἀνεμίμνησκον τὰς ὄχθας τῶν Ἐκβολῶν τοῦ Ἄρνου. Ἀλλ' ὠμίλου ὅμως πάντα πρὸς τὴν καρδίαν του, ἣν ἐπλήρου δι' ἀορίστου τινὸς συγκινήσεως, μετεχούσης ἡδονῆς συνάμα καὶ ὀδύνης.

Ἀφοῦ ἐδείπνησε, μετέβη εἰς τὴν ἐκκλησίαν του, ἣν μικρὸς διάδρομος συνέδεε πρὸς τὸ πρεσβυτέριον. Ἡ ἐκκλησία ἦτο μικρὰ καὶ σκοτεινὴ, εἶχε δὲ ὠραίαν περιγύφον ἀγίαν Τράπεζαν, ἔργον ἀρχαίου κλλιτέχνου τῆς Σιένης. Ἀλλ' ὁ πάτερ-Ἰωσήφ δὲν ἦτο ἐμπειροπράγμων· εἰκὼν τοῦ Ῥαφαήλ ἂν ἐκρέματο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, δὲν θὰ τὴν παρετήρει. Ἠγάπα μόνον τὴν ἐκκλησίαν του, ἀπλὴν καὶ γηραιὴν ὡς ἦτο, κ' ἐκήρυττε πολλάκις ἐν αὐτῇ λόγους παραδόξους, πλήρεις πάθους, οὐς οὐδεὶς τῶν ἐνοριτῶν του ἐνόησε, μόλις δ' ἐνόησε καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος. Ἡ φωνὴ του, γλυκεῖα καὶ βαθεῖα συνάμα, εἶχε παραδόξον τινα μελαγχολικὴν κλαγγήν, ἐνῶ δὲ αἱ μαγικαὶ καὶ πῶς συγκεκριμέναι φράσεις του ἵπταντο ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς τῶν ἀκρατῶν του, ὡς σηῆνος πτηνῶν πρὸς τὰ νέφη, ἢ ζέσις καὶ ἡ ἀρμονία τῶν λόγων του συνεκίνου ἀορίστως τὰς καρδίας αὐτῶν. — Χωρὶς ἄλλο, ἔλεγον καθ' ἑαυτοῦς, τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν θὰ τὸν καταχαίρωνται οἱ ἄγιοι. Ἡ δὲ Κάκια, καθημένη παρὰ τὴν ἀγίαν τράπεζαν, κλίνουσα τὴν κεφαλὴν καὶ κρατοῦσα τὸ κομβολόγιόν της, διελογίζετο ἐνδομύχως, ἐνῶ ἤκουε τὸ ἀκατάληπτον ἐκεῖνο κήρυγμα:

— Παναγία μου! μ' ὅλα αὐτὰ τὰ ὠραία λόγια, εἴμπορεῖ νὰ φορέσῃ τὸ πουκάμισό του ἀνάποδα, ἂν δὲν ἔχω τὸν νοῦν μου!

Δὲν εἶχεν ἐσπερινόν, καὶ ὅμως ἐλησμονεῖτο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ του, κ' ἔβλεπε, τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο, τὰ ἱερά σκεῦη, δι' εὐλαβοῦς καὶ τρυφερᾶς χειρὸς. Ἐν τῷ μικρῷ ἐκείνῳ ἀγιαστηρίῳ ἀνέπνεε τις ἡδύτατον ἄρωμα. Συνήθως ἡ θύρα ἔμενεν ἀνοικτὴ πρὸς τοὺς ἀγρούς, καὶ ἡ ὄσμη τοῦ ἀπ' αἰώ-

νων κέντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ λιβάνου ἐμίγνυτο, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἔτους, πρὸς τὸ ἄρωμα τῶν ἡρανθέμων καὶ τῶν κυνορρόδων, τοῦ νεοκόπου χόρτου ἢ τῶν πατουμένων σταφυλῶν. Ἡ Κάκια διετήρει ἐν αὐτῇ καθαριότητα τέρπουσαν τὴν ὄψιν. Τὸ ἀεικίνητον αὐτῆς σάρωθρον εἶχε διώξει τοὺς σκορπίους καὶ τὰς ἀράχνας, ὅτινες ἐπὶ πολλὰς γενεὰς εἶχον εὐαρέστως διατρίψει ὑπὸ τὰ καθίσματα τῆς ἡ ἐντὸς τῶν σχισμᾶδων τῶν τοίχων της.

Ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του εἰς Μάρκαν οὐδὲν σπουδαῖον εἶχε συμβῆ. Γάμοι τινὲς μόνον, γεννήσεις πολλαὶ καὶ κηδεῖαι, καὶ οὐδὲν ἄλλο. Οἱ κατὰ τὸ Πάσχα ἐξομολογούμενοι ἔλεγον συνήθως κοινὰ ἁμαρτήματα: τοῦτο ἢ ἐκεῖνο εἶχον κλέψει, αὐτὸν ἢ ἐκεῖνον ἐζημίωσαν, ἐμέθυσαν ἢ ἐδάρσαν, —τόσον μόνον. Ἀπέλειεν αὐτοὺς πιστοποιῶν τὴν πνευματικὴν των ὑγίαν, καὶ τοὺς παρηγγέλλε ν' ἀπέλθωσιν ἐν εἰρήνῃ καὶ νὰ μὴ ἁμαρτάνωσι πλέον, βεβαίωτατος, ὡς ἦσαν καὶ ἐκεῖνοι βέβαιοι, ὅτι τὸ προσεχὲς ἔτος θὰ ἐξομολογούοντο τὰ ἴδια.

Οἱ χωρικοὶ τῆς Μάρκας εἶχον μεγάλην ἰδέαν περὶ τῆς θρησκείας των, ἐπίστευον τουτέστιν εἰς αὐτὴν ὡς εἰς σύμβολον μαγικόν, οὕτινος ἡ προσήκουσα χρῆσις ἠδύνατο νὰ θεραπεύσῃ πάντα μετὰ θάνατον. Ἀδύνατον ἦτο νὰ λείψουν ἐκ τῆς λειτουργίας τῆς κυριακῆς. Καὶ ἂν δὲ τυχὸν ἐκοιμῶντο κατὰ τὴν λειτουργίαν, ἢ ἐπρωγάλιζον ἀφυπνοῦντες κανὲν καρδίον, ἢ ἐλησμονοῦντο εἰς τὸ στόμα των τὴν καπνοσύριγγά των, οὐδόλως ἐμείουν ταῦτα πάντα τὴν ἀδιάπτωτον αὐτῶν πίστιν εἰς τὴν θαυματουργίαν καὶ ἐξίλαστικὴν δύναμιν τῆς μυσταγωγίας. Ἄν τις τοὺς ἤρωτα, τί ἐπίστευον καὶ διὰ τί τὸ ἐπίστευον, θὰ ἔξυνον ἀμηχανῶς τὴν κεφαλὴν. Οἱ διαλογισμοὶ των ἐκυμαίνοντο ἐντὸς ἀμυδροῦ λυκόφωτος, ὅπου οὐδὲν καθαρῶς διεφαίνετο. Ἡ μόνη σαφὴς των ἰδέα ἦτο ἡ τῆς Παναγίας. Ἐθεώρουν αὐτὴν ὡς μητέρα παγκόσμιον, ἣτις βεβαίως — ἂν ἐλατρεῦετο μόνον ἀπταιστώως — ἤθελεν εὐεργετήσῃ αὐτοὺς ἐν τῷ παρόντι καὶ τῷ μέλλοντι, ἀκριβῶς ὡς ἄλλοτε, κατὰ τοὺς παλαιούς χρόνους καὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐκείνων λόφων, ἐθεώρουν τὴν Δήμητραν οἱ πρόγονοί των.

Καὶ ὁ Ἰωσήφ αὐτὸς, μ' ὅσα καὶ ἂν εἶχε μάθει ἐν τῇ ἱερατικῇ σχολῇ, — δὲν ἐγνώριζε πλειότερα. Ἀπηγγέλλε τὰς λειτουργικὰς φράσεις οὐδὲν ἀκριβῶς περὶ τῆς σημασίας των ἐνοσῶν. Εἶχε τὸ ἀόριστον συνκίσθημα, ὅτι ἡ αὐταπάρνησις καὶ ἡ ἐθελοθυσία ἦσαν τρεῖς εὐλογηταί, προσεπάθει δὲ ὅσον ἠδύνατο νὰ σώσῃ τὴν ψυχὴν του, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ἄλλων. Ἀλλὰ περαιτέρω ἔπαυε σκεπτόμενος. Ἡ περαιτέρω σκέψις ἦτο ἁμαρτία τρεῖς τιμωρητέα. Ἐπειδὴ ὅμως οὔτε φαντασίας οὔτε νοημοσύνης ἐστερεῖτο, σκληρῶς πολλάκις ἐβάσταζετο, βλέπων πόσον ὀλίγον ἐπέδρα εἰς τοὺς ἐνο-

ρίτας του ἡ θρησκεία, ἣν ἐκεῖνος μετὰ τοσαύτης ἐδίδασκεν ἀφοσιώσεως. Ὁ βίος αὐτοῦ ἐκείνην μόνον εἶχε κανόνα· διὰ τί ὄχι καὶ ὁ βίος των; Διὰ τί ἐβλασφήμου δι' ὅλου τοῦ ἔτους, κ' ἐψεύδοντο, καὶ ἠπάτων καὶ συνεπλέκοντο; Ἠναγκάζετο νὰ παραδεχθῆ, ὅτι ἐξομολογούοντο εἰς αὐτὸν τὰς ἁμαρτίας των διὰ τὴν νὰ τὰς ἀρχίσωσιν ἐκ νέου ἀνετώτερον, καὶ ἀνεγνώριζεν ὅτι ἡ ἐξαέτις ἦδη ἐν Μάρκῃ ἐργασία του κατ' οὐδὲν εἶχε μεταβάλλει τὸ χωρίον.

Ταῦτα σκεπτόμενος, καὶ τὰ ἐσκέπτετο νυχθημερόν, ἐκάθισεν ἐπὶ λιθίνου σκάμνου, ἐξῶ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἤνοιξε τὸ εὐχολογίον του. Ὁ ἥλιος ἔδυνε ὅπισθεν τῶν λόφων, αἱ δὲ ξανθοπυρροὶ ἀκτίνες του, πίπτουσαι διὰ τῶν κυπαρίσων ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἐσβέννυντο πρὸ τῶν ποδῶν του. Ἀηδῶν τις ἐψάλλεν ἐντὸς τοῦ ἐκ βάτων φράκτου· σαύρα ὠλισθαίνον διὰ τῶν βωγμῶν τοῦ λιθοστρώτου, μακρὸς δὲ βλαστὸς αἰγοκλήματος, προκύπτων ὅπῃς τινος τοῦ τοίχου, ἐξέτεινε μέχρις αὐτοῦ τὰ λεπτὰ εὐώδη του ἄνθη. Πάντα περὶ αὐτὸν ἦσαν πλήρη φωτός καὶ θερμότητος, καὶ ἡ μικρὰ ἐκκλησία ἔμενε μόνη ἐν τῇ σκιᾷ.

Εἶχεν ἀνοίξει τὸ εὐχολογίον του, ἀλλὰ δὲν ἀνεγίνωσκεν. Ἐθεώρει τὰ ἐσπερινὰ νέφη, τοὺς κυανωποὺς λόφους, τὴν φωταυγῆ ἀτμοσφαῖραν, καὶ ἠκοῦτο τοῦ ἄσματος τῆς ἀηδονῆς, ἔχων τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῆς ἐκστάσεως καὶ τῆς ρέμβῆς, ὅπερ ὑπελάμβανε μὲν βλακείαν ἢ Κάκια, οὐδὲν δὲ ἄλλο ἦτο ἢ ἐκφρασις ἀορίστου διαλογισμῶν ψυχῆς ποιητικῆς, ἣτις οὔτε τὴν δύναμιν εἶχεν οὔτε τὴν ἐλευθερίαν νὰ ἀναλύσῃ ὅ, τι ἦσθάνετο.

— Τὸ ἄσμα τῆς ἀηδονῆς τὸν ἰούνιον εἶνε ὅλως διαφορετικὸν παρὰ τὸν ἀπρίλιον καὶ μᾶιον, διελογίζετο ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος ἱερεὺς, εἰς ὃν ἡ φύσις εἶχε δώσει ὀφθαλμούς νὰ βλέπῃ καὶ ὠτα νὰ ἀκούῃ. Τὰ τερετίσματα της εἶνε διαφορετικὰ καὶ ὁ ἦχος τῆς φωνῆς της δὲν εἶνε ὁ ἴδιος. Τὴν ἀνοῖξιν ἠμοιάζει ἄσμα ἄσμάτων, ὡς τὸ τοῦ Σολομώντος, ἀλλ' εἰς τὸ μέσον τοῦ θέρου τί ψάλλει ἄραγε; Μήπως λυπεῖται ὅτι ἐπέρασεν ἡ ἀνοῖξις, ἢ μὴ κενθάνει τὰ μικρὰ της πῶς νὰ τραγουδήσῃ καὶ αὐτὰ τὸ ἐρχόμενον ἔτος;

Καὶ ἤρχισε πάλιν ν' ἀκοῦσθαι τὸ ἡδυφωνότατον τῶν ὠδικῶν πτηνῶν, ἅτινα μαγεύουσι τὴν γῆν. Ἡ ἀηδὼν ἐπανελάμβανε μὲ ὑπομονὴν τὸ ἄσμα της, καὶ τὸ ἤρχιζε πάλιν καὶ τὸ ἐπανελέγειν ὅτε μὲν βραδέως ὅτε δὲ γοργῶς. Ἀλλῆ τις φωνή, ἀσθενεστέρα καὶ γλυκυτέρα, ἐπανελάμβανε πιστῶς τοὺς λαρυγγισμούς της καὶ ἐνίοτε ἔπαυον ἀποτόμως ὁμοῦ καὶ αἱ δύο. Πρόδηλον ἦτο, ὅτι ἐντὸς τοῦ ἀνθοῦντος φράκτου ἡ ἀηδὼν ἐδίδασκε τὸ μικρὸν της. Πᾶς τις, ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ ὄρεξιν, δύναται ν' ἀκούσῃ τὰ ὠραία αὐτὰ μαθήματα, καθ' ὅλον τὸν ἰούνιον, ὑπὸ τὰς βροχὰς καὶ τὰς μурσίνας.

Οί ἐν Μάρκᾳ ἰθεώρουσαν τὰς ἀηδόνας ὡς μικρὰ ζῶα, ἄτινα, ὡς πᾶν ἄλλο πτηνόν, προορισμὸν εἶχον νὰ συλλαμβάνωνται διὰ τοῦ βρόχου καὶ νὰ τρώγονται ἢ νὰ πωλῶνται ἐντὸς κλωβοῦ ἀντὶ δέκα λεπτῶν. Ἄλλ' ἐγγὺς τῆς ἐκκλησίας οὐθεὶς τὰ ἐπέεραζεν. Ἐγνώριζον ὅτι ὁ ἐφημέριος ἠγάπα τὰ κελαδῆματά των, ἀναμιγνύμενα σιγαλὰ πρὸς τοὺς ψαλμοὺς τῆς λειτουργίας.

Βυθισμένοι οὕτω εἰς τὴν ἀκρόασιν τοῦ μουσικοῦ ἐκείνου μαθήματος, ὅπερ ἐγένετο ἐν μέσῳ ἀνθέων, ἀνεσκίρτησεν αἰφνης ὁ Ἰωσήφ, ἰδὼν σκιάν τινα διαβαίνουσαν τὴν φλιάν, καὶ ἀκούσας φωνὴν λέγουσαν πρὸς αὐτόν:

— Καλησπέραν, πάτερ Ἰωσήφ.

Εἶδε τότε γυναῖκα ἣν κάλλιστα ἐγνώριζε, γυναῖκα νεαράν, δεκαοκταετῆ μόλις, ὠραιότατην, ἥς ἐλαμπεν ἡ συμπαθὴς μορφή καὶ ἐσπινοθηροβόλου τὰ ἰλαρὰ πολλακίς ὡς κυνὸς ὄμμα, ἥς ἦσαν πορφυρᾶ τὰ χεῖλη καὶ ἀστράπτοντες ἐκ λευκότητος οἱ ὀδόντες. Ἦτο ἡ Ἐλευθερία, σύζυγος τοῦ μυλωθροῦ Τάσσου Τασσίλου. Ἐν Μάρκᾳ πολλαὶ γυναῖκες μόλις εἰκοσαεταῖς εἶνε μελαψαὶ ὡς μορέας καρπός, χάρις εἰς τὴν ὑπαίθρον ὑπὸ τὸν ἥλιον ἐργασίαν. Ἦ ἀτημέλητος κόμη των, ἡ παράλυτος ὀσφύς των καὶ τὰ διαρκῶς καθ' ὄλον τὸ ἔτος ἀνηρημένα ἀπὸ τῶν μαστῶν των παιδία, παριστῶσιν αὐτὰς γραικὰς πρὶν ἢ νεάσωσιν. Ἄλλ' ἡ Ἐλευθερία εἶχε σῶμα θεῶς, οὐδ' ὁμοίαιζε πρὸς ἐκείνας. Ὀλίγον ἐργάζετο, ἐπεμελεῖτο τοῦ κάλλους τῆς, δὲν εἶχε δὲ τέκνα καίτοι δεκαπενταετῆς νυμφευθεῖσα. Τὸν Ἰωσήφ ἐγνώριζεν ἀπὸ πολλοῦ. Εἶχον ἔλθει ἀμφοτέρω ἀπὸ τῶν Ἐκβολῶν τοῦ Ἄρνου, τοῦτο δ' ἀπετέλει μεταξὺ αὐτῶν δεσμόν τινα ἀμοιβαίας συμπαθείας. Εὐχαρίστως ἀνεμνησκόντο ἀμφοτέρω τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἔτρεχον ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, ἠλιαζόμενοι καὶ κοιμώμενοι ἐπὶ τῆς θερμῆς ἄμμου, κρυπτόμενοι δὲ περὶ τρομοί, ὡσάκις παρήρχοντο ἐγγὺς αὐτῶν αἱ κάμηλοι τοῦ βασιλέως, προσβάλλουσαι τὴν ἄσχημον αὐτῶν σκιάν ἐπὶ τῶν ἀπεράντων καλαμώνων.

Ἀνέπλαττεν αὐτὴν νεαράν κορασίδα, παρακολουθοῦσαν αὐτὸν διὰ τῶν γελαστῶν ὀφθαλμῶν τῆς ὅτε ἐκείνος, μείραξ ἤδη, μετέβαιεν εἰς τὸ γυμνάσιον, ὅπως παρασκευασθῆ πρὸς τὸ ἐκκλησιαστικὸν στάδιον.

— Ὁ Ἰωσήφ! ἀνέκραζεν ἡ κόρη· τί ὠραῖος παπᾶς θὰ γίνῃ, νὰ μᾶς ζομολογῇ!

Καὶ διεβήγγυτο εἰς γέλωτας, καὶ ἠκτινοβόλει ἐξ εὐθυμίας ἡ μικρὰ χαρίεσσα μορφή τῆς, ὡς τὰ θαλάσσια κύματα ὑπὸ λάμποντα ἥλιον.

Τὴν ἐνθυμήθη διερεύς καὶ κατεχάρη, ὅτε ὁ Τάσσος Τασσίλος, ὁ μυλωθρὸς, ἀπῆλθε νὰ ζητήσῃ γυναῖκα ἐξήχοντα μίλλια μακράν, καὶ τὴν ἐπαυῆγεν ἀπὸ τῶν Ἐκβολῶν τοῦ Ἄρνου εἰς τὸν μι-

κρὸν τοῦ μύλου, ὃν ἔστρεψε μικρὸν ποτάμιον, τὸ μόνον ἐν Μάρκᾳ βεῖθρον.

Ὁ Τάσσος Τασσίλος, μεταβάς ἡμέραν τινὰ δι' ὑποθέσεις του εἰς τὴν ἀκτὴν, εἶχε τὴν τύχην νὰ ἰδῇ τὴν ὠραίαν ἐκείνην κόρην, τὴν ἠρᾶσθω-νίσθη, καὶ τὴν ἐνυμφεῖθ ἀκόπως, διότι οἱ γονεῖς τῆς ἦσαν πτωχοὶ ἄνθρωποι, οἵτινες ἐκέρδαινον τὴν ζωὴν των μετακομίζοντες ἄμμον διὰ τοῦ ἀμαξίου των. Εἶχε δ' ἐκείνη βαρυνθῆ νὰ περιπατῆ ἀσκεπῆς καὶ γυμνόπους· ἠσθάνετο ἀκατάβλητον ὄρεξιν, καὶ κατεβρόχιζεν ἄπληστος καὶ αὐτῶν τῶν κάκτων τοὺς καρπούς. Ἐγνώριζεν ὅτι ἦτο ὠραία, ἀλλ' οὐδεὶς ὑπῆρχε νὰ τὴν θαυμάσῃ, πλὴν τῶν λάρων τοῦ αἰγιαλοῦ, τῶν ἀλιέων καὶ τῶν βυρλοτόμων, οἵτινες ἦσαν καὶ αὐτοὶ πτωχοὶ ὡς ἐκείνη.

Ὁ Τασσίλος ἦτο ἄσχημος, ἰσχνός, σχεδὸν ἠδὴ γέρων, ζῶν μόνον διὰ τὰ σακκία τῶν ἀλεύρων του καὶ τῶν ταλλήρων του τοὺς σάκκους. Ἦ Ἐλευθερία τὸν ἐμίσει, ἀλλ' ἐκείνος τὴν ἐλάτρευε καὶ τῇ ἐπέτρεπε νὰ δαπανᾷ ὅσα ἤθελεν εἰς καλλωπισμούς καὶ στολίδια. Ἦτο δέ, ἄλλως, ὁ μύλος ὠραία διαμονή. Εἶχε τοὺς τοίχους του χρωματισμένους, καὶ ἰτέας κύκλω κυπτούσας ἐπὶ τοῦ μυλάκακος, ἐξωγόνουν δ' αὐτὸν οἱ ποτιζόμενοι κύκλω ἡμίονοι, καὶ οἱ ὀδηγοῦντες αὐτοὺς μείρακες, οἱ χωρικοὶ οἵτινες ἔφερον ν' ἀλέσωσι τὸν σῖτόν των, ὡσάκις εἶχε βρέξει τὸ θέρος καὶ ἦτο ἄφθονον τὸ βεῦμα ὅπως στρέφῃ τὸν τροχόν. Ὅτε ἦτο ξηρασία, ἤργουν ὅλα· μόλις αἱ νῆσσαι καὶ αἱ φαλαρίδες εὕρισκον ποῦ νὰ πηλοβατήσωσι, περὶ τὰς ἀνατολάς τοῦ ἡλίου, ὡσάκις δὲν ἤρχετο εἰς τὸν μυλωθρὸν ἡ ἰδέα νὰ τὰς πυροβολήσῃ ἀπὸ τοῦ παραθύρου του.

— Καλησπέραν, πάτερ Ἰωσήφ! Ἐπανέλαθεν ἡ νεαρὰ γυνή, ἐν μέσῳ τοῦ ἔσματος τῶν ἀηδόνων καὶ τῶν χρυσῶν ἀκτίνων τῆς δύσεως.

Ὁ Ἰωσήφ ἠγέρθη μειδιῶν. Τὴν ἐβλεπεν εὐχαρίστως πάντοτε, διότι ἔφερε μαζὴ τῆς μερίδα τινὰ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, τοῦ τόπου του, τῶν εὐδαιμόνων ἐκείνων ἡμερῶν, τῶν πρὸ τῆς ἰερατικῆς σχολῆς. Δὲν μετενοεῖ ὅτι εἶχεν ἱερωθῆ ἀλλ' ἐνθυμεῖτο τὸν ἄλλοτε βίον του, κ' ἐξεπλήττετο ὅτι ἦτο αὐτὸς ἐκείνος ὁ ἄλλοτε ἐλαφρὸς τὴν καρδίαν μείραξ, ὅστις ἔτρεχε διὰ τῶν καλαμών ἵνα βυθισθῆ εἰς τὰ κύματα, τὸν φαιδρὸν ἥλιον ἔχων ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν καὶ πρὸ αὐτοῦ τὸ ἄπειρον τῆς θαλάσσης.

— Τί δυσάρεστον συνέβη, Ἐλευθερία; ἠρώτησε βλέπων περιφροντὶ τὸ ὠραῖόν τῆς πρόσωπον. Αἱ ἡμέραι τῆς δὲν ἦσαν ἤρεμοι πᾶσαι. Ὁ σύζυγός τῆς ἐφαίνετο ζηλότυπος, καὶ δικαίως, διότι ὁ μύλος του ἦτο τὸ γενικὸν ἐντευκτήριον πολλῶν νέων ἐρχομένων πολλακίς ἐξ ἀποστάσεως εἰκοσι μιλίων, καὶ ὁ Τασσίλος δὲν ἦτο δυνατὸν

νὰ κλείσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν θύραν του, ἐκτὸς ἂν ἀπεφάσιζε νὰ μὴ ἀλέθῃ πλέον.

— Πάντα τὰ ἴδια, πάτερ Ἰωσήφ, ἀπάντησεν ἐκείνη, στηριζομένη εἰς τὴν θύραν τῆς ἐκκλησίας· γνωρίζεις τὸν Τασσίλον καὶ ξεῦρεις πῶς μοῦ φαρμακεύει τὴν ζωὴν μου.

— Δὲν εἶσαι πάντοτε φρόνιμη, κόρη μου, εἶπεν ὁ Ἰωσήφ ἠπίως μειδιῶν.

— Πῶς νὰ ἦμαι πάντοτε φρόνιμη εἰς τὴν ἡλικίαν μου; ἀπάντησε ζωηρῶς ἡ νεαρὰ γυνή. Ὁ Τασσίλος εἶνε ζῶον, εἶνε τρελλός. Καμμίαν ἡμέραν θὰ μὲ κάμῃ ἐξω φρενῶν. Τοῦ τὸ εἶπα.

— Μ' αὐτὸν τὸν τρόπον δὲν θὰ τὸν κάμῃς καλλίτερον. Κρίμα νὰ μὴ τὸ ἐνοήσῃς. Αὐτὸς σ' ἀγαπᾷ. Δὲν εἶνε πλέον νέος, καὶ ἤξεύρει ὅτι δὲν σὲ πολυμέλει δι' αὐτόν. Εἶνε σὰν νὰ ἔχῃ ἕνα ἀγκάθι εἰς τὸ σῶμά του, αἰσθάνεται ὅτι σὺ δὲν τὸν ἀγαπᾷς.

— Καὶ πῶς νὰ πιστεύσῃ ὅτι μὲ μέλει δι' αὐτόν; εἶπεν ἐκείνη παραφρόως. Ποτέ μου δὲν ἠμπόρεσα νὰ τὸν ὑποφέρω. Εἶνε γέρων ἴσῳ τὸν πατέρα μου καὶ θαρεῖ ὅτι ἠμπορεῖ νὰ μὲ κλείσῃ ἴσῳ καλόγηρα. Ἄν τὸν ἄκουα, δὲν ἔπρεπε νὰ βγαίνω ἀπὸ τὸ σπίτι. Δι' αὐτὸ πανδρεύεται κανεῖς;

— Ὅταν κανεῖς πανδρεύεται, πρέπει νὰ κάμῃς τὸ χρέος του, εἶπεν ὁ Ἰωσήφ μετὰ τινος δειλίας, διότι συνηθάνετο κάλλιστα τὴν ἀσθένειαν τῶν συμβουλῶν του πρὸς τὴν ὄρμην καὶ τὴν θέλησιν γυναικίως, ἥτις γνωρίζει τὸ κάλλος τῆς καὶ τοὺς ἐραστὰς τῆς, καὶ παρασύρεται ὑπὸ τοῦ πάθους καὶ τῆς ματαιότητος.

— Εἶχαμεν πρὸ ὀλίγου μίαν σκηνὴν φοβεράν, εἶπεν ἡ Ἐλευθερία, μὴ ἀπαντῶσα εἰς τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ ἐφημέριου. Ὀλίγον ἔλειψε νὰ τὸν κτυπήσω μὲ μαχαίρι. Ἦτον διὰ τὸν Φάλλον. Δὲν συνέβη τίποτε νέον μεταξὺ μας, ἀλλ' ἐκείνος ποῦ νὰ πιστεύσῃ! Φοβοῦμαι μήπως ὀρμήσῃ καμμίαν ἡμέραν κατεπάνω τοῦ Φάλκου. Λέγει πῶς θὰ τὸ κάμῃ, καὶ δὲν εἶνε ἡ πρώτη φορά ποῦ...

— Αὐτὸ εἶνε τοσαρὸν! εἶπεν ὁ Ἰωσήφ ὠχρότερος γινόμενος. Κόρη μου, σὺ αἴσαι πλέον ἔνοχος ἀπὸ τὸν Τασσίλον. Αὐτὸς τέλος πάντων ἔχει τὰ δικαιώματά του. Διατί δὲν τὸν διώκεις αὐτὸν τὸν νέον; Θὰ σὲ ἀκούσῃ.

— Θὰ μ' ἀκούσῃ διὰ κάθε ἄλλο πρᾶγμα, ἀλλ' ὄχι δι' αὐτό, ἀπάντησεν ἐκείνη μειδιῶσα πονηρῶς ὡς γυνὴ γνωρίζουσα ὅτι ἀγαπᾶται. Δὲν θὰ φύγῃ! Κ' εἴπειτα, διατί νὰ φύγῃ; Αὐτὸς εἰδῶ ἔχει ταῖς δουλείαις του. Ἐπειδὴ τάχα τὸν ζηλεύει ὁ Τασσίλος ὡς ἀνόητος;

— Εἶνε πραγματικῶς ἀνόητος νὰ τὸν ζηλεύῃ; εἶπεν ὁ Ἰωσήφ, ἐγείρων αἰφνης τοὺς ὀφθαλμούς καὶ θεωρῶν ἀτενῶς τὴν νεαράν γυναῖκα.

Ἦ Ἐλευθερία ἠρυσθραία.

— Ἀλλὰ δὲν εἶνε πάλιν τὰ πράγματα ὅσον τὰ φαντάζεσθε, ὑπέλαβε μετὰ στιγμιαίαν σιωπὴν. Καὶ δὲν θέλω ἐγὼ νὰ μὲ κατηγοροῦν διὰ τὸ τίποτε. Ὁ Τάσσος θὰ πάθῃ ὡς τὰ ὕστερα ὅ,τι φοβεῖται. Διατί νὰ μὲ πάρῃ; ἤξευρε ὅτι δὲν τὸν ἀγαποῦσα. Πτωχοὶ ἦμεθα εἰς τὸ χωριὸ μας, ἀλλ' ἦμεθα εὐτυχισμένοι καὶ εὐθυμοί. Διατί νὰ μὲ φέρῃ ἐδῶ μαζὴ του;

Καὶ δάκρυα ἀνέβλυσαν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ἐπὶ τὰς φλογεράς αὐτῆς πικρίας. Ἐκατοστήν ἤδη φορὰν ἔλεγε τὰ δεινὰ τῆς εἰς τὸν Ἰωσήφ, ἐξομολογουμένη ἢ ἀλλ' ἀχοῦ, καὶ τὴν παλαιὰν αὐτὴν ἱστορίαν οὐδέποτε ἔβαρύνετο ἐπαναλαμβάνουσα. Οἱ γονεῖς τῆς ἔζων μακρὰν ἐκεῖ κάτω, ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, οὐδεμίαν δὲ εἶχε φίλην ἐν Μάρκᾳ, διότι δὲν ἦτο ἐντοπία καὶ αἱ γυναῖκες ἐζήλευον τὸ κάλλος καὶ τὸν ἀργόν τῆς βίον. Ὁ Ἰωσήφ τῇ ἐφαίνετο συμπατριώτης, φίλος, σχεδὸν συγγενής. Εἰς αὐτὸν λοιπὸν ἔλεγε τὰ παράπονά τῆς. Ὁ ἱερεὺς, διελογίζετο, εἶνε σχεδὸν γυνὴ εἶνε μάλιστα καὶ ἀσφαλέστερος ἐμπιστος.

— Εἶσαι ἀχάριστη, κόρη μου, εἶπεν ἐκείνος τότε, προσπαθῶν νὰ φανῇ αὐστηρὸς. Κατευχαριστήθης ὅταν ἐπῆρες ἄνδρα τόσον πλούσιον ὡς τὸν Τασσίλον. ἤξευρες δὲ ὅτι καὶ ὁ πατέρας σου καὶ ἡ μητέρα σου κατευχαριστήθησαν ἐπίσης. Δὲν ἦτον βέβαια ὁ ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον ἠμποροῦσες νὰ ἐπιθυμήσῃς, ἀλλὰ τοῦ χρεωστῆς ὅμως πάντοτε κἄτι! τοῦ χρεωστῆς πολὺ μάλιστα. Δὲν σοῦ ἠμιλῶ τώρα ὡς ἱερεὺς, σοῦ ἠμιλῶ ὡς φίλος. Σ' ἐξορκίζω νὰ διώξῃς τὸν ἐραστὴν σου. Ἄν δὲν τὸ κάμῃς, θὰ συμβῆ δυστύχημα, θὰ χυθῇ ἴσως αἷμα, καὶ σὺ θὰ ἦσαι ἡ αἰτία.

Ἦ Ἐλευθερία ἀπάντησε διὰ χειρονομίας ἐλεγχοῦσης παντελῆ ἀδιαφορίαν πρὸς τὰ ἐνδεχόμενα. Διετέλει ἐν στιγμῇ πεισμονῆς καὶ ἀπελπισίας. Εἶχε πρὸ μικροῦ σφοδρῶς ἐρίσει πρὸς τὸν σύζυγόν τῆς, ἠγάπα δὲ τὸν Φάλλον Μελεγάρην, ἐπιστάτην τοῦ ἀπόντος κυρίου τῆς ἐπαύλεως. Ὁ Φάλλος ἦτο ὠραῖος νέος, ἔχων λομβαρδικὸν αἷμα εἰς τὰς φλέβας του, ὑψηλὸς καὶ ῥωμαλέος, εὐθυμος καὶ ἀμέριμνος, ἀντίθετος ἐν παντί πρὸς τὸν Τάσσον Τασσίλον, σιωπηρὸν, δύσθυμον κ' ἔχοντα διπλασίαν ἡλικίαν τῆς γυναικίως του.

Ὁ μύλος ἀπεῖχεν ἐν μόλις μίλιον τῆς ἐπαύλεως. Ὅσον δὲ ὁ Τασσίλος ἠδύνατο νὰ ἐμποδίσῃ τὸν νότον ἢ τὸν θαλάσσιον ἄνεμον, ἄλλο τόσον ἠδύνατο νὰ παρακωλύσῃ συγκοινωνίαν, ἣν ἡ γειτονεῖα καθίστα τόσῳ εὐκόλον. Ὁ ἐπιστάτης εἶχε μυρίας ἀφορμὰς νὰ μεταβαίνῃ εἰς τὸν μύλον ἂν ὁ μυλωθρὸς τὸν ἐξῆδριζε καὶ τοῦ ἐκλείε τὴν θύραν του, δὲν ἠδύνατο ὅμως νὰ τοῦ ἀπαγορεύσῃ ν' ἀλιεύῃ εἰς τὸν ποταμόν, ἢ νὰ συνεννοῆται διὰ συνθημάτων ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν τῆς ἐπαύλεως, καὶ νὰ συμφωνῇ συνεντεύξεις ἐντὸς τῶν δασῶν ἢ τῶν ἀμπελώνων. Μόνον ἡ ἀναχώρησις ἐνός τῶν

δύο ἡδύνατο νὰ λύσῃ τὸ δράμα, ἀλλ' οὔτε ὁ Φάλλκος Μελεγάρης διαθέσειν εἶχε νὰ καταλίπῃ τὸν τόπον, ὅπου ἐκράτουν αὐτὸν τὰ συμφέροντα καὶ τὸ πάθος του, οὔτε ὁ Τάσσος διενεῖχεν ποτὲ ν' ἀπαγάγῃ ἀλλαχού τὴν γυναῖκά του. Εἶχε ζήσει εἰς τὸν μύλον του ὅλην τὴν ζώην, καὶ ἀπὸ πέντε ἡδῆ γενεῶν εἶχον κατοικήσει αὐτὸν οἱ γονεῖς του. Οὐδέποτε τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἀλλάσσουν διὰ μὲν ἐκείνην μένουσιν ὅπου εὐρίσκονται, ριζωμένοι ὡς δένδρα, ἀκίνητοι μέχρις οὗ τοὺς καταβάλλῃ ὁ θάνατος.

Ἐπειδομένη πάντοτε εἰς τὴν παραστάδα τῆς θύρας, καὶ παίζουσα μὲ κλωνίον βοῖας, οὐτινος οἱ κάλυκες δὲν ἦσαν πορφυρότεροι τῶν χειλέων της, ἡ Ἐλευθερία ἐξηκολούθει ὀδυνωμένη. Ὁ Ἰωσήφ παρήκει αὐτὴν πάντοτε, ἀλλὰ κάλλιον θὰ ἐπραττεν ἀποτεινὼν τὰς νοθεσίας του εἰς τὰς ὑπὸ τὸ πρόσπετον τῆς ἐκκλησίας χειλιδόνας.

Ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως, τῷ εἶπεν ἐκείνη τέλος ζηρώς :

— Συλλογίσου καθήκοντα διὰ τὸν ἐαυτὸν σου, ποῦ εἶσαι ἅγιος ἄνθρωπος· ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀγία, καὶ δὲν ἔχω ὄρεξιν νὰ χάσω τὰ ὠραιότερά μου χρόνια δι' ἑνα κκοροϊζικὸν ἄνθρωπον, ποῦ αἰώνιως μαλώνει.

— Ἀπατάσαι, κόρη μου, πολὺ ἀπήνησεν ἐκεῖνος. Ἐρρυθρῶν δέ, χωρὶς καὶ αὐτὴ νὰ γνωρίζῃ διατί, προσέθηκε μετὰ τινος ἀμηχανίας:— Δὲν γνωρίζω ἀπὸ πάθη, ἀλλὰ γνωρίζω τί εἶνε τὸ καθήκον, καὶ τὸ ἰδικόν σου εἶνε καθαρὸτατον.

Ὁλίγον ἐγνωρίζει τὴν φύσιν τοῦ ἀνδρός, οὐδόλως δὲ τὴν τῆς γυναίκος· ἀλλ' ἐννοεῖ ἀμυδρῶς, ὅτι ἡ Ἐλευθερία εἶχε περιέλθει εἰς τὴν κρίσιν ἐκεῖνην τοῦ βίου, καθ' ἣν ὅλη τῆς νεότητος αὐτῆς ἡ ζέσις ἐπανάστατο κατὰ τῆς σκληρότητος τῆς μοίρας της. Ἡσθάνετο ὅτι δὲν ἡδύνατο νὰ παραστήσῃ εἰς αὐτὴν τὸ καθήκον ἄλλως ἢ ὡς πράγματι ἀπεχθές, ἐνῶ τούναντίον οἱ κίνδυνοι αὐτοὶ καὶ αἱ δυσχέρειαι αἴτινες περιεκύκλουν τὸν ἐρωτὰ της καθίστων αὐτὸν εἰς γλυκύτερον καὶ μάλλον ἀπροσμάχητον. Ἦτο φλογερὰ, ἐμπαθὴς καὶ τολμηρὰ φύσις ἡ νεαρὰ γυνή. Οἱ κίνδυνοι τῶν σχέσεών της δὲν τὴν ἐτρόμαζον, ἐνῶ τούναντίον ἡ ἀδιαφορία, ἣν ἀπὸ χρόνιων πολλῶν ἠσθάνετο πρὸς τὸν σύζυγόν της, εἶχε τραπῆ εἰς μίσος.

— Οὔτε ἀπὸ ξύλον οὔτε ἀπὸ πέτραν εἶμαι, νὰ ζῶ τὴν ζώην μου χωρὶς ἀγάπην! ἐφώνησε μετ' ὀργῆς καὶ περιφρονήσεως.

Ἴψασα δὲ πέραν ὑπὲρ τὸν φράκτον τὸ κλωνίον τῆς βοῖας, ἐθεώρησε περιφρονητικῶς καὶ συμπαθῶς συνάμα τὸν Ἰωσήφ, καὶ τὸν ἀφῆκε.

— Τί καταλαμβάνει αὐτός ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα; διελογίζετο αὐτός εἶνε ἅγιος, δὲν εἶνε ἄνθρωπος.

Ὁ Ἰωσήφ τὴν παρηκολούθει διὰ τοῦ βλέμματος, μακρυνομένην διὰ μέσου τῶν κυπαρίσ-

σων. Ὁ ἥλιος εἶχε δύσει καὶ αἱ τελευταῖαι τοῦ ἀκτίνες περιέβαλλον δι' ἱλαροῦ φωτός τὴν εὐσκαλῆ μορφήν τῆς νεαρῆς γυναίκος. Εἶχε τὸ εὐχαρὶ καὶ ἀνετον βῆμα τῶν νέων ἰταλίδων, αἰτινες μέχρις ἡλικίας δεκαπέντε ἐτῶν δὲν ἐφόρεσαν ὑποδήματα, ἡ δὲ ἐσπερινὴ ἀμφιλυκῆ ἀντανεκλάτο ἐπὶ τῆς καστανῆς της κόμης, τοῦ λεπτοφυοῦς της τρυχίλου καὶ τῶν ἡδυπαθῶν αὐτῆς μελῶν. Ὁ Ἰωσήφ τὴν ἐθεώρει. Ἐντύπώσεις αἰσθητικῶς πόθου καὶ ἄλλοις συνάμα τὸν κατέλαβε, κ' εὐθὺς ἀμέσως ὀδυνερὸν συναίσθημα ἀμαρτίας. Ἀπέστρεψε τὸ βλέμμα, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἑνα προσευχηθῆ.

Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, καθ' ἣν στιγμὴν ἀπίπτευεν ὁ Φάλλκος Μελεγάρης, τῷ εἶπον ὅτι ὁ ἐφημέριος τὸν ἀνέμενε.

Ἡ ἐπαυλις εἶχεν ἰδεῖ ἄλλοτε ἡμέρας λαμπρότητος, ἀλλὰ σήμερον οὐδὲν ἄλλο ἤτο ἡ κτήμα νεαροῦ πατρικίου, τοῦ Σὲρ Βάλδα, δαπανῶντος ἀμερίμως ἐπὶ ξένης τὰς πενιχρὰς αὐτοῦ προόδους, οὐδέποτε μεταβαίνοντος εἰς τὰ κτήματα καὶ ἀποδεχομένου ἀνεξελέγκτως τοὺς λογαριασμοὺς οὗς ἠδύκουεν ἐπί τε ἑστῶν καὶ ἐπιστάται του.

Ὁ Φάλλκος Μελεγάρης κατῴκει εὐρέα δώματα τοῦ ἰσογείου ὁρόφου τῆς ἐπαύλεως, κοσμούμενα διὰ ταιχογραφιῶν, θολωτῆν ἔχοντα τὴν στέγην καὶ γλυπτὰς τὰς κορωνίδας, μεγάλας δὲ κλίνας τιμητικὰς μετὰ κατεσχισμένων μεταξωτῶν παραπετασμάτων καὶ τοίχους ἐστρωμένους διὰ σητοβρώτων ταπήτων. Ἡ μικρὰ στρατιωτικὴ του κλίνη, μία τράπεζα καὶ ὀλίγαι καθέδραι ἦσαν ὅλως ἀσυμβίβαστοι πρὸς τὰ παλαιὰ ἐκεῖνα μεγαλεῖα, ἀλλ' εἰς αὐτὸν ἤτο τοῦτο πάντη ἀδιάφορον. Ἢγάπα μὲν κῆπως τὰ λείψανα ἐκεῖνα ἐκλιπούσης μεγαλειότητος, ἀλλ' οἱ διαλογισμοὶ του ὅλοι ἦσαν εἰς τοὺς ἐρωτὰς του, εἰς τὴν σύζυγον τοῦ Τάσσου Τασσίλου. Ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν τῆς ἐπαύλεως ἡδύνατο νὰ βλέπῃ τὸν παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμίου μύλον, διενυκτέρευε δ' ἐκεῖ πολλὰς τὸ θέρους, θεώμενος τὰ φῶτα, ἅτινα ἐδείκνυον εἰς αὐτὸν τὴν κατοικίαν τῆς Ἐλευθερίας.

Ἦτο εἰκοσιπενταετής, ἐμπαθῶς ἐρωτευμένος, καὶ ὁ ἐρως του νύξενεν ἐτι ἐκ τοῦ αἰσθητικῶς ὅτι ἤτο ἐνοχος.

Ὁ Φάλλκος ἤτο ὑψηλός, εὐσωμος, ὠραίαν ἔχων κόμην καὶ γαλανοὺς ὀφθαλμούς. Ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα, οὔτε καλλίτερος ἤτο οὔτε χειρότερος τῶν ἡμελικῶν του. Ὡς ἐπιστάτης ἤτο ἱκανῶς τίμιος, ὡς ἐραστῆς ἐντελῶς εὐκρινής.

Εἰσῆλθε ταχὲ τῷ βῆματι εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν ὅπου ἀνέμενον αὐτὸν ὁ ἐπισκόπος του. Ὑπέθετεν ὅτι ὁ ἐφημέριος εἶχεν ἔλθει νὰ ζητήσῃ ἀνθηθὸν τὸν ἐρωτὴν τῶν ἁγίων Πέτρου καὶ Παύλου ἡτικῆς ἐτελεῖτο μελαύριον. Ὅσον παρημελημέ-

νοι καὶ ἀνῆσαν οἱ κῆποι τῆς ἐπαύλεως, εἶχον ὁμῶς πάντοτε ἀνθηθὸν ἄφθονα, ἐκ τῶν μὴ ἀπαιτούντων καλλιέργειαν, κρίνα καὶ λαβαντίδας, βόδα, μαγνολίας καὶ δάφνην.

— Καλησπέραν, ἅγιε πάτερ, εἶπε βλέπων τὸν Ἰωσήφ. Μοῦ κάμνετε τιμὴν. Εἴμπορῶ νὰ σὰς χρησιμεύσω εἰς τίποτε;

Ὁ Ἰωσήφ ἐθεώρησεν αὐτὸν περιέργως. Ἐως τότε οὐδέποτε τὸν εἶχε προσέξει. Τὸν εἶχον ἰδεῖ παρερχόμενον ἐφιππον, τὸν εἶχον ἰδεῖ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἐνίοτε τοῦ εἶχον ὁμιλήσει, κατὰ τὰς εορτὰς. Σήμερον ὅμως τὸν ἐθεώρησεν ἀτενῶς, καὶ τῷ εἶπεν ἀνευ προσομιλίας.

— Ἦλθα νὰ σὰς ὁμιλήσω διὰ τὴν Ἐλευθερίαν, τὴν γυναῖκα τοῦ Τασσίλου.

Ὁ νέος ἠρρυθρίασε κ' ἔμενε σιωπῶν.

— Σὰς ἀγαπᾷ! ἐξηκολούθησεν ὁ ἱερεὺς.

Ὁ Φάλλκος ἀπήνησεν διὰ χειρονομίας ἐμφανύσεως ὅτι δὲν ἀνῆκεν εἰς αὐτὸν νὰ βεβαιώσῃ ἢ νὰ ἀρηθῆ.

— Σὰς ἀγαπᾷ, ἐπανελάθεν ὁ πάτερ-Ἰωσήφ.

Ὁ Φάλλκος ἐμειδίασεν αὐταρέσκως, ὑποσημαίνων ἅκων αἰσθημα κατακτῆσεως. Ἀλλ' ὁ ἐρως του ἤτο εὐκρινής ἐπίσης καὶ σφοδρός.

— Ὅχι, ὅσον τὴν ἀγαπᾷ, εἶπε ἡ παραφόρος, μὴ ἀναλογιζόμενος κἄν τίς τὸν ἤκουε.

Ὁ Ἰωσήφ συνωφροῦθη.

— Εἶνε σύζυγος ἄλλου, ἀπήνησεν αὐστηρῶς.

Ὁ Φάλλκος ὕψωσε τοὺς ὤμους, ὡς ἀν ἔλεγε: καὶ εἶνε τοῦτο λόγος νὰ μὴ τὴν ἀγαπᾷ;

— Πῶς θὰ τελειώσουν ὅλ' αὐτὰ; ἐπέλαθεν ὁ ἱερεὺς.

Ὁ ἐραστῆς ὑπεμειδίασεν.

— Θὰ τελειώσουν πάντοτε ὅπως δήποτε, ἀπήνησεν ἀδιαφόρως.

Ὁ Ἰωσήφ ὀπισθοχώρησεν ἐν βῆμα, ὡς ἀν εἶχε προσβληθῆ.

— Ἦλθα νὰ σὲ παρακαλέσω νὰ φύγῃς ἀπὸ τὴν Μάρκαν... ..

Ὁ νέος ἐθεώρησεν αὐτὸν ἐκπληκτός, εἶτα δὲ γελῶν ἀλαζώνως,

— Κύριε ἐφημέριε, εἶπεν ἀνυπομόνως, εἶσαι ὁ φύλαξ τῶν ψυχῶν μας, δὲν ἔχει ἀμφιβολίαν, ἀλλὰ τὸσον μόνον... — Ὁ Τασσίλος σ' ἔστειλεν;... ἢ αὐτὴ; προσέθηκε, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἤστραψαν ἐξ ὑπόψιας.

— Κανεὶς δὲν μ' ἔστειλε.

— Τότε λοιπὸν διατί;... ..

— Διότι, ἀν δὲν φύγῃς, θὰ χυθῆ αἷμα. Ὁ Τασσίλος δὲν εἶνε ἄνθρωπος νὰ ὑποχωρήσῃ. Γνωρίζω τὴν Ἐλευθερίαν ἀπ' ὅτου ἦτον μικρὰ, ἐγεννήθημεν καὶ οἱ δύο εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἄρνου. Εἶνε φύσις ἐμπαθὴς ἀλλ' ἐλαφρὰ. Ἐν φύγῃς, θὰ λημονήσῃ. Ὁ Τασσίλος εἶνε ἄνθρωπος σκληρῶς, ἀλλὰ τῆς διδοῖ ὅ, τι ἔχει. Κ' ἔχει δικαιώματα εἰς αὐτὴν ὁ Τασσίλος, διότι τῆς ἐφάνη γενναῖος

καὶ καλός, κατὰ τὴν φύσιν του, ἐννοεῖται. Σὺ εἶσαι ξένος, καὶ δὲν θὰ κάμῃς ἄλλο τίποτε παρὰ νὰ τὴν βλάψῃς... Σοῦ εἶνε εὐκόλον νὰ εὕρῃς ἐρωτὰ ἄλλον, μακρὰν ἀπ' ἐδῶ. Διατί δὲν θέλεις νὰ φύγῃς; Ἄν τὴν ἀγαποῦσες, ἀληθῶς, δὲν θὰ ἐδίσταζες.

Ὁ Φάλλκος ἐγέλασε.

— Φίλτατε πάτερ Ἰωσήφ, εἶπεν, εἶσαι ἅγιος ἄνθρωπος, ἀλλὰ δὲν ἐννοεῖς ἀπὸ ἀγάπην.

Ὁ Ἰωσήφ ἐσκίρτησε. Δεύτερον ἤδη τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἤκουε τοιοῦτον λόγον.

— Ἀγάπη εἶνε αὐτὴ; ἠρώτησε μετὰ στιγμιαίαν σιωπῆν. Τὴν ἀγαπᾷς λοιπὸν, ἀπὸ τὴν ἐκθέτεις εἰς τὸν κίνδυνον νὰ τὴν φονεύσῃ ὁ σύζυγός της; Σοῦ τὸ λέγω καὶ πάλιν, ὁ Τασσίλος δὲν εἶνε ἀπ' ἐκείνους οἱ ὅποιοι δέχονται ἀτάραχοι τὴν ἀτιμίαν των.

— Καὶ ποῖος ἐρωτᾷ τί θὰ κάμῃ ὁ Τασσίλος; ἐφώνησε παραφόρως ὁ νέος. Μίαν τρίχα της νὰ ἐγγίσῃ, εἶνε τελειωμένος.

— Ὅλ' αὐτὰ εἶνε λόγια. Δὲν ἠμπορεῖς νὰ ἐπανορθώσῃς ἐν ἐγκλημα μὲ ἐν ἄλλο, δὲν ἠμπορεῖς νὰ ὑπερασπισθῇς μίαν γυναῖκα κατὰ τῆς δικαίας ἐκδικήσεως τοῦ ἀνδρός της. Ἐν μόνον μέσον σοῦ μένει νὰ τὴν σώσῃς ἀπὸ τὸν κίνδυνον εἰς τὸν ὅποιον τὴν ἐξέθετες,—νὰ φύγῃς.

— Ὅσον θὰ φύγῃ αὐτὸ τὸ σπίτι ἀπ' ἐδῶ, ἄλλο τόσον θὰ φύγω κ' ἐγὼ! Ἄφησέ με... πῆγαινε! προσέθηκεν ὀργίλος. Αὐτὸ δ' ἔλειπε! νὰ φύγω ἄν σκύλος ἀπὸ φόβον τοῦ Τασσίλου. Νὰ τὴν ἀφήσω μόνην, διὰ νὰ μὲ καταρᾶται ὡς δειλὸν καὶ ἄπιστον! Νὰ φύγω, ἐνῶ ὅλη μου ἡ ζωὴ, ἡ ψυχὴ μου, τὸ φῶς μου εἶνε εἰς τὴν Μάρκαν; Ἄκουσε πάτερ Ἰωσήφ, καλὸς εἶσαι, ἀλλὰ εἶσαι ἀνόητος... Συγχώρησέ με, ὅτι σοῦ ὁμιλῶ τοιοῦτοτρόπως, ἀλλ' εἶμαι ἐξῶ φρενῶν... ..

— Δὲν πιστεύεις σὺ λοιπὸν εἰς καθήκοντα;

— Πιστεύω εἰς τὸ καθήκον τιμίου ἐραστοῦ, ἐπέλαθε βικίως ὁ Φάλλκος, καὶ τὸ καθήκον αὐτὸ εἶνε νὰ κάμῃ κανεὶς ὅτι ἐπιθυμῇ ἢ ἐρωμένην. Αὐτὴ ἡ δυστυχὴς εἶνε δεμένη μ' ἑνα ἄθλιον, εἶνε δυστυχισμένη καὶ δὲν ἔχει οὔτε παιδιὰ νὰ τὴν παρηγοροῦν καὶ νὰ τῆς δίδουν θάρρος. Εἶνε ἄν ὠραῖο λουλοῦδι κλεισμένο μέσα εἰς ὑπόγειον, καὶ μ' ἀγαπᾷ, ἐμένα... καὶ σὺ μὲ λέγεις νὰ φύγω! Κύτταξε, πάτερ Ἰωσήφ, τὴν ἐκκλησίαν σου καὶ μὴ ἀνακατεύειν εἰς τοὺς ἐρωτὰς τῶν ἄλλων. Τί ξεύρεις ἢ σεβασμιότητος σου ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα; Συγχώρησέ με, ἀν εἶμαι ἀπότομος. Σὺ εἶσαι ἕνας ἅγιος παπᾶς, ἀλλὰ ἀπὸ ἀνθρώπου καὶ γυναῖκες δὲν γνωρίζεις τίποτε.

— Ὅλίγα πράγματα γνωρίζω, ἐπέλαθεν ἠπίως ὁ Ἰωσήφ.

Ἦτο ἐντελῶς ἀποτεθαρρημένος. Ὁ νέος ἐκεῖνος, ὁ σχεδὸν ἠλικιωτῆς του, ἀλλὰ τοσοῦτον πλήρης ζέσεως, σθένους καὶ ἀγανακτῆσεως, το-

σοῦτον ὑπερήφανος ὅτι ἡγαπᾶτο, τοσαύτην ἔχων πρόβασιν νὰ μείνη ὅπου ἦτο ὁ ἔρωσ του, ἀντὶ παντός κινδύνου, ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἐδέσποζεν αὐτοῦ, ἐν πλήρει συναισθηματι τοῦ θριάμβου του καὶ τῆς ἰσχύος του, ἦν ὁ ταλαίπωρος ἱερεὺς ἐφθόνηι χωρὶς νὰ τὴν ἐνοῆ. Ἦτο ἀμαρτία βεβαίως, τὸ ἤξευρε καὶ τὸ ὠμολόγει, ἀλλ' αὐτὸ ἀναντιρρήτως ἦτο ἡ ἰσχύς, ἡ ζωὴ, ἡ ἀνδρότης.

Ἐίχεν ἔλθει νὰ ἐπιτιμήσῃ καὶ νὰ ἐλέγξῃ, νὰ φέρῃ εἰς μετάνοιαν τὸν πείσμονα ἐκεῖνον ἐραστήν· καὶ ὅμως ἴστατο ἐκεῖ ἐνώπιόν του, ἀσθενὴς καὶ καταβεβλημένος, καὶ ἡσθάνετο ἑαυτὸν ἀδύνατον καὶ ἀμαθῆ ὡς παιδίον. Πᾶσα ἡ προμήθεια τετριμμένων ἐπιχειρημάτων, ἄτινα ὑπηγόρευεν αὐτῷ ἡ θρησκευτικὴ του πίστις, τῷ ἐφαίνετο ματαῖα καὶ κενὴ ὡς κελύφη καρύων, ἐνώπιον τῆς ζήσεως ἐκείνης καὶ τῆς ὁμῆς τοῦ πραγματικοῦ βίου.

Ὁ ἀνὴρ αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ ἐκείνη ἡγαπῶντο, καὶ περὶ οὐδενὸς ἄλλου ἐπὶ γῆς ἐφρόντιζον. Σιγῶν κατέλιπε τὴν ἑπαυλιαν, καὶ μόλις ἀπεχαιρέτισε διὰ νεύματος.

(Ἔπεται συνέχεια).

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α'

Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς 10ης Ὀκτωβρίου 1862, ἡς ἄμεσος συνέπεια ὑπῆρξεν ἡ ἐκθρόνισις τοῦ Βασιλέως Ὀθωνος Α', ἡ Προσωρινὴ Κυβέρνησις συνεκάλεσεν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, ὅπως κانونισθῶσιν ὀριστικῶς τὰ τῆς πολιτείας, διὰ τῆς ψηφίσεως νέου Συντάγματος, καὶ διὰ τῆς ἐκλογῆς νέου Ἡγεμόνος, προσδιώρισεν δὲ ὡς ἡμέραν ἐνάρξεως τῶν συνεδριάσεων τῆς Συνελεύσεως τὴν 10ην Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Ἄμα ἐγένετο γνωστὴ ἐν Εὐρώπῃ ἡ μεταβολὴ αὕτη τῶν ἐν Ἑλλάδι καθεστώτων, αἱ Κυβερνήσεις τῶν τριῶν μεγάλων Δυνάμεων Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσίας, διεκδικήσασαι ἀπέναντι τῶν ἄλλων Δυνάμεων ἀποκλειστικὸν δικαίωμα παρεμβάσεως εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος, συνεννοήθησαν περὶ τοῦ πρακτέου· πρὸς ἀποφυγὴν δὲ περιπλοκῶν, ἀπεφάσισαν προκαταρκτικῶς ὅπως ἀνεχθῶσι μὲν τὴν νέαν Κυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος, ἀφήσασαι δὲ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου Βασιλέως, παραιτούμεναι πάσης ὑποστηρίξεως τῆς Βαυαρικῆς δυναστείας.

Καὶ τοὶ ἡ ἀρχὴ τῆς μὴ ἐπεμβάσεως ὑπερίσχυσε κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, οὐχ ἦττον ὅμως ἐκάστη τῶν τριῶν Δυνάμεων ἐπεφυλάσσετο ἐνδομύχως ἵνα ὑποδείξῃ ἐν καιρῷ τῷ δέοντι τὸν

ἀρεστόν αὐτῇ ὑποψήφιον, μόλις δὲ παρήλθον πέντε ἡμέραι ἀπὸ τῆς ὀκτωβριανῆς μεταβολῆς, ἐρρίφθη εἰς τὸ μέσον ὑπὸ τῆς ἰταλικῆς διπλωματίας ἡ ὑποψηφιότης τοῦ Πρίγκηπος Ἀμεδαίου, δευτεροτόκου υἱοῦ τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰταλίας Βίκτορος Ἐμμανουήλ, προσπάθειαι δὲ ἤρξαντο καταβαλλόμεναι ὅπως συμφωνήσῃ καὶ αἱ τρεῖς Κυβερνήσεις ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ εἰρημένου Βασιλόπαιδος, καὶ ὑποδείξωσιν αὐτὸν ἀπὸ κοινου εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλ' ἡ Ῥωσικὴ Κυβέρνησις οὐδόλως ἐφάνη εὐδιάθετος πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ὑποψηφιότητος ταύτης, ὑποτρέφουσα τὸ σχέδιον τῆς ἀναρρήσεως ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου τοῦ Δουκὸς Εὐγενίουζιτῆς Λαύχτεμβέργης, οὗ τινος τὴν ὑποψηφιότητα ἐπιτηδείως διέδωκεν ἡ Ῥωσικὴ διπλωματία ἐν τε τοῖς ἐπισήμοις κύκλοις καὶ ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ τύπῳ.

Ἡ ὑποψηφιότης πρίγκηπος, ὅστις εἶχεν ἀγνωρισθῆ ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσίας ὡς ἀποτελῶν μέρος τῆς αυτοκρατορικῆς οἰκογενείας, ἐτάραξε τὰ μέγιστα τὴν Ἀγγλικὴν Κυβέρνησιν, ἥτις μετὰ πολλὴν σκέψιν περὶ τοῦ πρακτέου, ἐρρίψεν ἀπροκάλυπτος εἰς τὸ μέσον τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ Πρίγκηπος Ἀλφρέδου, υἱοῦ τῆς Βασιλίσσης Βικτωρίας, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ματαιώσῃ οὕτω τὴν ἐκλογὴν τοῦ Δουκὸς τῆς Λαύχτεμβέργης. Πρὸς ἀσφαλεστέραν ἐπιτυχίαν τοῦ σχεδίου τούτου, ἀπεφάσισεν συγχρόνως καὶ ἡ παραχώρησις ὀλοκλήρου τῆς Ἑπτανήσου εἰς τὴν Ἑλλάδα, συνδεθεῖσα ἐπιτηδείως μετὰ τῆς ἐκλογῆς Ἡγεμόνος ἀρεστοῦ τῆ Ἀγγλίας.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Ναπολέον ἐκλινεν ἐνδομύχως ὑπὲρ τοῦ ὑποψηφίου τῆς Ῥωσίας, ἐλπίζων ἵνα κερδίσῃ, διὰ τῆς παραχώρησεως ταύτης, τὴν περιπόθητον αὐτῷ Ῥωσικὴν συμμαχίαν· φοβούμενος ὅμως ἀπ' ἐτέρου μήπως κινήσῃ τὴν χολὴν τοῦ Λόρδου Παλμερστόνος, καὶ ἀναμμένων βοηθητικῆν τινα τροπὴν τῶν πραγμάτων, ἀνιβαλλεν ὅπως ἐκφρασθῆ ρητῶς πρὸς τὸν ζητήσαντα ἐπαινημένως τὴν γνώμην του Πρεσβευτῆ τῆς Ἑλλάδος ἐν Παρισίοις Στρατηγὸν Καλλέργην, οὕτω δὲ προσέλαβεν ἡ Ἀγγλικὴ διπλωματία, καὶ ἐπροκάλεσε τὴν διὰ πανδήμου ψηφοφορίας ἐκλογὴν τοῦ Πρίγκηπος Ἀλφρέδου, ὡς Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος. (*)

Μετὰ τὴν ἐκλογὴν ταύτην, ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἦλθεν εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῶν ἄλλων δύο Δυνάμεων, προσφερομένη ὅπως ἀρνηθῆ τὸ Στέμμα τῆς Ἑλλάδος ἐὰν ἀποσυρθῆ ἐντελῶς ἡ ὑποψηφιότης τοῦ Δουκὸς τῆς Λαύχτεμβέργης, καὶ θεωρηθῆ οὗτος ὡς ἀποκλειόμενος διὰ τοῦ Πρωτοκόλλου τοῦ Φεβρουαρίου 1832, τοῦ ἀπαγορευ-

(*) Κατὰ τὴν γενομένην ἀπαιθμῆσιν τῶν ψήφων ὑπὸ τῆς κληρωθείσης ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπῆς τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ὁ ἡγεμονόπαις Ἀλφρέδος ἔλαβε ψήφους 230,016 ἐπὶ 244,202 ψηφοφορησάντων.

σαντος εἰς τὰ μέλη τῶν βασιλευσῶν οἰκογενειῶν τῶν τριῶν προστατίδων Δυνάμεων τὴν ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου ἀνάδοξιν. Συγκατατεθείσης τῆς Ῥωσικῆς Κυβερνήσεως εἰς τούτο, ὑπεγράφη δὴλωσις τῶν τριῶν Δυνάμεων, δι' ἧς ἐκηρύχθη ὡς διατελοῦν ἐν ἰσχύϊ τὸ εἰρημένον Πρωτόκολλον, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ταύτῳ ἐπροτάθη ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ἡ ὑποψηφιότης τοῦ πρώην Βασιλέως τῆς Πορτογαλλίας Φερδινάνδου, ἥτις, καὶ τοὶ ἀπαρέκουσα τῆ Ῥωσίας, δὲν ἀπεκρούσθη ἐπισήμως ὑπ' αὐτῆς· ἀλλ' ὁ Βασιλεὺς Φερδινάνδος ἐφάνη ἀκαμπτος εἰς πάσας τὰς προτροπὰς καὶ ὑποσχέσεις τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, αἵτινες θερμῶς ὑπεστήριξαν τὴν ὑποψηφιότητα ταύτην.

Τότε ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις, ἀνακοινώσασα, κατὰ μῆνα Ἰανουάριον τοῦ 1863, πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν, καὶ δι' αὐτῆς πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, ὅτι ὁ πρίγκηψ Ἀλφρέδος δὲν ἠδύνατο νὰ δεχθῆ τὸ Στέμμα, ὅπερ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος προσέφερεν αὐτῷ, ἐνεκα τῶν διπλωματικῶν υποχρεώσεων τοῦ Ἀγγλικοῦ Στέμματος, καὶ ἄλλων σπουδαίων σκέψεων, ἀπηύθυνε συγχρόνως πρὸς τὴν Ἑλλάδα τὴν συμβουλήν ὅπως ἐκλέξῃ τὸν Δούκα Ἐρνέστον τοῦ Κοβούργου, ὅστις διὰ τῆς ἐπιμονῆς αὐτοῦ εἰς ἰδέας φιλελευθέρους, εἶχε ἀποκτήσει δικαιώματα εἰς τὸν κοινὸν σεβασμόν**).

Ἡ ὑποψηφιότης αὕτη ἔλαβε σπουδαῖον χαρακτῆρα, ἐνεκα τῆς συγκαταθέσεως τοῦ Δουκὸς, ὅστις ἐδήλωσεν εἰς τὰς Δυνάμεις ὅτι δέχεται τὸ Ἑλληνικὸν Στέμμα, ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦ νὰ διατηρήσῃ καὶ τὰ κυριαρχικὰ αὐτοῦ δικαιώματα ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Σάξ—Κοβούργου—Γότθα, καὶ νὰ διοικῆ τὸ Δουκάτον τούτο δι' Ἀντιβασιλείας· ἐπειδὴ δ' ἐτύγχανεν ἄτεκνος, ἐζήτησε προσέτι νὰ τῷ ἐπιτραπῆ ὅπως συμπαραλάβῃ διάδογον τῆς ἐκλογῆς του, ὅστις νὰ δεχθῆ τὸ Ὀρθόδοξον δόγμα. Οἱ ὅροι οὗτοι ἐγένοντο δεκτοὶ ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως, ἀλλ' ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ῥωσία, καὶ τοὶ διαβεβαιώσαι ὅτι δὲν ἀπέκρουον αὐτούς, ἐπεδείξαντο τοσαύτην ψυχρότητα πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Δουκὸς, ὥστε ἀπαρρύνθη οὗτος ἐντελῶς, καὶ ἀπέσυρε τὴν ὑποψηφιότητά του.

Ἡ ἀποτυχία αὕτη ἀνεπτέρωσε τὰς ἐλπίδας τοῦ Βαυαρικοῦ Οἴκου, μεγάλαι δὲ προσπάθειαι κατεβλήθησαν ὑπὸ τῶν ἐν Λονδίνῳ, Παρισίοις, καὶ Πετροπόλει Πρεσβευτῶν τῆς Βαυαρίας, ὑπὲρ τῆς ὑποστηρίξεως τοῦ πρωτοτόκου υἱοῦ τοῦ

(*) Ὅρα διακοίνωσιν τοῦ Λόρδου Ῥώσσελ πρὸς τὸν ἐν Λονδίνῳ ἐπιτετραμμένον τὰς ἑλληνικὰς ὑποθέσεις, ἀπὸ 28 Ἰανουαρίου 9 Φεβρουαρίου 1863

(**) Ὅρα διακοίνωσιν τοῦ ἐν Ἀθήναις ἀπεσταλμένου τῆς Ἀγγλίας Ἑλλισοτ πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν τῆς Ἑλλάδος.

Πρίγκηπος Λουίτπόλδου, ἀδελφοῦ τοῦ πρώην Βασιλέως Ὀθωνος. Ἀλλ' αἱ Κυβερνήσεις τῶν τριῶν Δυνάμεων ἐθεώρησαν ἀνεφικτὸν τὴν παλινδρόσασιν τῆς Βαυαρικῆς Δυναστείας ἐν μέσῳ τοῦ ἐπικρατοῦντος τότε ἐν Ἑλλάδι ἀναθρασμοῦ, καὶ ἀπεφυγον τὴν ζητουμένην ὑπὸ τῆς Βαυαρίας ὑποστήριξιν.

Οὐδεμιᾶς ὡσαύτως ὑποστηρίξεως ἔτυχε καὶ ἡ ὑποκηνηθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐν Γαλλίᾳ Ὀρλεανιστῶν ὑποψηφιότης τοῦ Δουκὸς τῆς Ὁμάλης, ἥτις ἄλλως τε σκοπὸν εἶχε μᾶλλον τὴν ἐν Γαλλίᾳ ἀπήχθαι τὸν ὄνοματός τοῦ Ὀρλεανίδου Πρίγκηπος.

Μετὰ τινὰς νέας διαπραγματεύσεις μεταξύ τῶν τριῶν Δυνάμεων πρὸς εὐρεσιν ὑποψηφίου ἀρεστοῦ τοῖς πάσιν, ἐπροτάθη ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας ἡ ὑποψηφιότης τοῦ Δουκὸς Γουλιέλμου τῆς Βάθης, ἔχοντος σύζυγον ὀρθόδοξον, τὴν νεαρὰν Δούκισσαν Μαρίαν τῆς Λαύχτεμβέργης. Ἡ ὑποψηφιότης αὕτη ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῶν ἄλλων δύο Δυνάμεων, ἐπέκειτο δὲ ἡ ἀνακοίνωσις τῆς προτάσεως εἰς τὸν Δούκα Γουλιέλμον καὶ εἰς τὴν Ἐθνικὴν ἐν Ἀθήναις Συνέλευσιν, ὅτε τηλεγράφημα τοῦ ἐν Κοπεννάγῃ Ἀγγλοῦ Πρεσβευτοῦ, πρὸς ὃν εἶχε προηγουμένως δοθῆ ἐντολὴ νὰ ἐρευνήσῃ τὰς διαθέσεις τοῦ Βασιλέως τῆς Δανιμαρκίας, ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Κυβέρνησιν, ὅτι ὁ Βασιλεὺς Φριδερίκος ἐδέχετο τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος διὰ τὸν Πρίγκηπα Χριστιανὸν—Γουλιέλμον—Γεώργιον, δευτεροτόκον υἱὸν τοῦ διαδόχου τοῦ Δανικοῦ θρόνου Χριστιανοῦ τοῦ Σλέσβιχ—Χολστέιν—Σοντερβούργ—Γλυκσβούργ, γεννηθέντα τῇ 12/24 Δεκεμβρίου 1845.

Ἡ ὑποψηφιότης αὕτη, προτιμηθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας, ἐγένετο προθυμότατα δεκτὴ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων δύο Δυνάμεων, ἐπὶ τῇ συστάσει δὲ αὐτῶν ἡ Ἐθνικὴ ἐν Ἀθήναις Συνέλευσις ἐξελέξατο παμψηφεί τὴν 18ην Μαρτίου 1863 Συγκαταγματικὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος τὸν Γεώργιον Α'.

Β'

Ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις συνῆλθεν ἐν Ἀθήναις κατὰ τὴν ὀρισθεῖσαν ἡμέραν, ἦτοι τὴν 10ην Δεκεμβρίου 1862, κατηρτίσθη δὲ ὀριστικῶς τὴν 12ην Ἰανουαρίου 1863. Μετὰ τὴν συζήτησιν καὶ ἐπιψήφισιν τοῦ Κανονισμοῦ, ἡ κατὰ τὴν νύκτα τῆς 10ης Ὀκτωβρίου ἰδρυθεῖσα τριμελής Προσωρινὴ Κυβέρνησις, συγκειμένη ἐκ τοῦ Δημητρίου Γ. Βούλγαρη, Προέδρου, τοῦ Κωνσταντίνου Κανάρη καὶ τοῦ Βερίζηλου Ρούφου, κατέθηκεν εἰς χεῖρας τῶν Πληρεξουσίων τὴν ἐξουσίαν, ὑποβαλοῦσα διὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργοῦ καὶ ἔκθεσιν περὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς πεπραγμένων κατὰ τὸ διάστημα τῆς τριμήνου ἐνεργείας τῆς Παρομίας ἐκθέσεις, ἀφορώσας εἰς τὴν ἐιδικὴν διαχείρισιν ἐκάστου κλάδου τῆς δημοσίας ὑπη-

ρεσίας, υπέβαλον εις τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν καὶ ἄπαντες οἱ ὑπουργοί). ἡ δὲ Συνέλευσις ἐψήφισε τὴν 20ην Ἰανουαρίου ὅτι ἡ καταθέσις τὴν ἀρχὴν Κυβερνήσεως ὄφειλε νὰ ἐξακολουθήσῃ διαχειριζομένη τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν μέχρις οὗ ἡ Συνέλευσις ἤθελε διαθέσει ἄλλως τὰ κατ' αὐτήν.

Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ ἡ Προσωρινὴ Κυβέρνησις προεπέλεσε πάνδημον ψηφοφορίαν περὶ ἐκλογῆς Βασιλέως, κατὰ τὴν συνεδρίασιν δὲ τῆς 22ας Ἰανουαρίου, ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἐκύρωσε τὴν κηρυχθεῖσαν κατὰ τὴν νύκτα τῆς 10ης Ὀκτωβρίου 1862 κατάργησιν τῆς Βασιλείας Ὁθωνος τοῦ Α' καὶ τῆς ἀντιβασιλείας τῆς Βασιλίσσης Ἀικατίας, καθὼς καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου δικαιωμάτων τοῦ Βασιλικοῦ οἴκου τῆς Βαυαρίας, καὶ ἐψήφισεν ὅτι ὁ ἑλληνικὸς Θρόνος διατέλει πρᾶγματι καὶ δικαίῳ χρεῖων ἀπὸ τῆς 10ης Ὀκτωβρίου, προέβη δ' ἀμέσως εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ ἀποτελέσματος τῆς γενομένης πάνδημου ψηφοφορίας, καὶ ἐψήφισεν ὅτι ὁ ἡγεμονόπαις τῆς Ἀγγλίας Ἀλφρέδος ἐξελέχθη, *τῇ κυριαρχικῇ τοῦ ἔθνους θελήσει*, Συνταγματικὸς Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων.

Ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν ἐννέα ἡμερῶν ἀνεκοινώθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν Συνέλευσιν ἡ ἄρνησις τῆς Βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας ὅπως δεχθῆ τὸ ἑλληνικὸν Στέμμα ὑπὲρ τοῦ Βασιλοπαίδος Ἀλφρέδου, οὕτω δὲ τὸ ζήτημα τοῦ Θρόνου ἐπανέπεσεν εἰς τὴν ἀβεβαιότητα πρὸς μεγάλην ἀνησυχίαν τῶν τε πολιτευομένων καὶ τοῦ λαοῦ.

Τὴν ἀποτυχίαν ταύτην παρεκολούθησαν διαδοχικῶς οἱ παραιτήσεις τῶν δύο μελῶν τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως *Κωνσταντίνου Καράρη* καὶ *Βενιζέλου Ρούφου*, ἐκ προσωπικῶν προεληθούσαι λόγων, κλονισθείσης δὲ τῆς τάξεως ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις κατήργησε, τὴν 9ην Φεβρουαρίου, τὴν Προσωρινὴν Κυβέρνησιν, καὶ ἀνέλαβε τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν διὰ τοῦ Προέδρου αὐτῆς *Ἀριστείδου Μωραϊτίτη*, προσκαλέσασα δι' ἐπιτροπῆς τὸν ἀπειθῶντα στρατὸν ἵνα καταθέσῃ τὰ ὄπλα. Ὁ στρατὸς ὑπήκουσεν, ἡ δὲ Συνέλευσις μετέβαλε τὴν μορφήν τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἀπεφάσισε ἵνα ἀναθέσῃ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν εἰς ἕνα Πρω-

) Τὸ σχηματισθὲν τὴν 11 Ὀκτωβρίου ὑπουργεῖον ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως συνέκειτο ἐξ ὀκτώ ὑπουργῶν, τοῦ *Θρασυβούλου Ζαΐμη* ὡς ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν, τοῦ *Α. Διαμαντοπούλου*, ὡς ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν, τοῦ *Ἐπαμεινώνδα Δεληγιώργη*, ὡς ὑπουργοῦ ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, τοῦ *Ἀλεξάνδρου Κουμουνδοῦρου*, ὡς ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, τοῦ *Γάστρου Μαργίνα*, ὡς ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, τοῦ *Δημητρίου Μαυρομιχάλη*, ὡς ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, τοῦ *Β. Νικολοπούλου*, ὡς ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, καὶ τοῦ *Δημητρίου Καλλιφρονᾶ*, ὡς ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν.

θυπουργόν, ἄνευ χαρτοφυλακίου, καὶ εἰς ἑπτὰ ὑπουργοὺς, γενομένης δὲ μυστικῆς ψηφοφορίας ἀνεδείχθη Πρωθυπουργὸς ὁ *Ζηρόδιος Βάλβης*, ἐξελέχθησαν δὲ ὡς ὑπουργοὶ οἱ πληρεξούσιοι *Ἀρθρούς Ἀγγερινός*, *Δημήτριος Μαυροκορδάτος*, *Κωνσταντῖνος Ν. Λόσιος*, *Δημήτριος Χαράλαμπος*, *Δημήτριος Βουδούρης*, *Ἰωάννης Παπαζαφειρόπουλος* καὶ *Λεωνίδας Σμόλιτις*.

Αἱ ἐργασίαι τῆς Συνελεύσεως ἔβαιον ἡσυχῶς ὅτε κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 18ης Μαρτίου, ὁ Πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἀνεκοινώσεν ὅτι ἡ διπλωματικὴ Ἐπιτροπὴ ἔλαβεν τὴν βεβαίαν πληροφορίαν ὅτι ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Βασιλέως τῆς Δανίας ἐδέχετο τὸ ἑλληνικὸν Στέμμα, ἡ δὲ Συνέλευσις ὑπέγραψεν αὐθωρεὶ ψήφισμα ἀναγορευθῶν τὸν εἰρημένον Βασιλοπαῖδα *Συνταγματικὸν Βασιλέα τῶν Ἑλλήνων* ὑπὸ τὸ ὄνομα *Γεώργιος Α'*, ἐψήφισεν δὲ συγχρόνως καὶ τὴν ἀποστολὴν εἰς Κοπενάγην τριμελοῦς Ἐπιτροπῆς τῆς Συνελεύσεως, ὅπως προσφέρῃ τὸ Στέμμα ἐν ὀνόματι τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Μετὰ τὴν ὑπογραφήν τοῦ ψήφισματος παρ' ὄλων τῶν παρόντων Πληρεξουσίων, ὁ Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως ἐπορεύθη μετὰ τῶν Πληρεξουσίων εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν ὅπου ἐψάλη δημοτελῶς δοξολογία, ἐπὶ τρεῖς δὲ συνεχεῖς ἑσπέρας ἐγένετο φωταψία καθ' ὅλην τὴν πόλιν.

Τὴν μετεπιούσαν ἡ Συνέλευσις παρεδέξατο καμψηρεὶ ψήφισμα ἐκφράζον τὴν ἐγκάρδιον εὐχὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου ὑπὸ τὸ σκήπτρον τοῦ νέου Βασιλέως, καὶ ὁμολογοῦν χάριτας πρὸς τὴν Βασιλισσάν τῆς Μεγάλης Βρετανίας διὰ τὴν εὐμενῆ πρόθεσιν ἣν ἐξεδήλωσεν ἐπὶ τούτῳ. Τὸ ψήφισμα τοῦτο ἀνεκοινώθη εἰς τὸν Ἐκτακτὸν Ἀπεσταλμένον τῆς Ἀγγλίας *Ἐλλιοτ*, ὅστις ἀπήντησεν εἰς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργόν ὅτι προθύμως ἐμελλε νὰ διαβιβάσῃ αὐτὸ εἰς τὴν Κυβερνήσιν του, *οὐδόλωσ ἀμφιδάλλων* ὅτι ἤθελεν ἐνεργήσῃ αὐτὴ ταχέως τὰ δεόντα πρὸς πραγματοποίησιν τῆς ἐνώσεως τῶν ἐπτὰ νήσων μετὰ τῆς Ἑλλάδος, ὅπερ, κατὰ τὴν πεποιθήσιν τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως, ἤθελε συντελέσει εἰς τὴν εὐήμεριαν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, καὶ ἤθελε συνεπιφέρει τὴν εὐπραγίαν τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ὑπὲρ οὗ ἡ Κυβέρνησις τῆς Ἀράσεως τόσον ζωηρῶς ἐνδιαφέρετο.

Τῆ 24ῃ Μαρτίου, ἡ Συνέλευσις ἐξελέξατο διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας ὡς μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, ἧτις ἐμελλε νὰ μεταβῆ εἰς Κοπενάγην ὅπως προσφέρῃ τὸ Στέμμα εἰς τὸν νέον Βασιλέα, τοὺς *πληρεξουσίους Κωνσταντῖνον Καράρη*, *Θρασύβουλον Α. Ζαΐμη* καὶ *Δημήτριον Γρίβα*.

Ἐν τούτοις ἡ ἀδράνεια τῆς Κυβερνήσεως ἔφερον ἐκ νέου εἰς σπουδαῖον κίνδυνον τὴν δημο-

σίαν τάξιν, ἡ δὲ Συνέλευσις ἠναγκάσθη νὰ προνοήσῃ περὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ ὑπουργείου. Ἡ ἐκλογὴ τῆς νέας Κυβερνήσεως ἐγένετο τὴν 27 Μαρτίου διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας, ἀνεδείχθησαν δὲ πρόεδρος μὲν τοῦ ὑπουργείου ὁ *Διομήδης Κυριακοῦ*, ὑπουργοὶ δὲ οἱ πληρεξούσιοι *Ἀλέξανδρος Κουμουνδοῦρος*, *Θεόδωρος Π. Δηλιγιάννης*, *Δημήτριος Καλλιφρονᾶς*, *Γεώργιος Πετιμεζᾶς*, *Δημήτριος Ν. Βότσαρης*, *Νικόλαος Βουδούρης* καὶ *Ἰωάννης Παλαιολόγος*. Ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο ὀλίγας μόνον ἡμέρας ἠδυνήθη νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐξουσίαν, διότι ἀπὸ τῆς 19 Ἀπριλίου ὁ πρόεδρος αὐτοῦ, προβλέπων τὰς ἐπικειμένους ἐμφυλίους ταραχάς, ἕνεκα τῆς πρηνείας τοῦ στρατοῦ, καὶ τῆς ἀρχικμένης ἐν τῷ ναυτικῷ ἀνωμαλίας ἔδωκεν ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως τὴν παραιτήσιν αὐτοῦ, τρεῖς δὲ ἡμέρας μετὰ τοῦτο καὶ ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς *Θεόδωρος Π. Δηλιγιάννης* παρεκάλεσε τὴν Συνέλευσιν ἵνα ἀντικαταστήσῃ αὐτὸν ἕνεκα τῶν σφοδρῶν διακοινώσεων, ἃς ἀπηύθυνεν εἰς τὴν κυβερνήσιν οἱ πρέσβεις τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας περὶ τῶν ἐντὸς τῆς πρωτεύουσας συμβαινόντων ἀτακτημάτων ἐκ μέρους στρατιωτικῶν, καὶ περὶ τῶν γενομένων προσβολῶν κατὰ ζήνων ὑπηκόων. Καὶ ἀνέβαλε μὲν τότε ἡ Συνέλευσις πᾶσαν ἀπόφασιν ἐπὶ τῶν παραιτήσεων τούτων, μετὰ τινος ὅμως ἡμέρας ἠναγκάσθη πάλιν νὰ προβῆ εἰς τὴν ἐκλογὴν νέου ὑπουργείου.

Ἐν τούτοις ἡ τριμελής ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως εἶχεν ἀφίχθῃ εἰς Κοπενάγην τὴν 13 Ἀπριλίου, τὴν δ' ἐπιούσαν ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸν πρίγκηπα Χριστιανὸν καὶ εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ *Γεώργιον*, καὶ ἔτυχε παρ' αὐτοῖς ἐνθερμοτάτης ὑποδοχῆς.

Τὸ ὑπουργεῖον τῆς 29^{ης} Ἀπριλίου ἐσχηματίσθη ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ *Βενιζέλου Ρούφου* ἐκ τῶν παραιτηθέντων ὑπουργῶν οἱ τῶν ἐξωτερικῶν, οἰκονομικῶν, στρατιωτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν, *Θεόδωρος Δηλιγιάννης*, *Ἀλέξανδρος Κουμουνδοῦρος*, *Δημήτριος Ν. Βότσαρης* καὶ *Δημήτριος Καλλιφρονᾶς* ἐξελέχθησαν καὶ αὐτίς, ὑπουργοὶ δὲ τῶν ἐσωτερικῶν, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν ναυτικῶν ἐξελέχθησαν οἱ πληρεξούσιοι *Α. Χ. Λόντος*, *Κ. Πλατὸς* καὶ *Μιλτιάδης Καράρης*.

Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 16^{ης} Μαΐου ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς *Θεόδωρος Δηλιγιάννης* ἀνεκοινώσεν εἰς τὴν Συνέλευσιν ὅτι δύο πρωτόκολλα ὑπεγράφησαν ἤδη μεταξύ τῶν τριῶν μεγάλων δυνάμεων τὴν 4)16 καὶ 15)27 Μαΐου, τρίτον δὲ πρωτόκολλον ἐμελλε νὰ ὑπογραφῆ τὴν ἐπιούσαν ἐβδομάδα, μετ' ὃ ἡ ἄμεσος ἀποδοχὴ τοῦ Στέμματος ὑπὸ τοῦ πρίγκηπος τῆς Δανίας ἠδύνατο νὰ λάβῃ χώραν.

Τὴν δ' ἐπαύριον, ὁ αὐτὸς ὑπουργὸς ἀνεκοινώσεν εἰς τὴν Συνέλευσιν τηλεγράφημα τῆς ἐν Κο-

πενάγη ἐπιτροπῆς, γνωστοποιούσης εἰς τὴν κυβερνήσιν ὅτι ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς τῆς Δανίας ἀπηύθυνεν αὐτῇ τὴν ἐξῆς ἀνακοίνωσιν: *ὅτι ἐὰν ἐκάστη τῶν τριῶν δυνάμεων ἤθελεν εἶσθαι διατεθειμένη ἵνα ἐγκαταλίπῃ ὑπὲρ τοῦ πρίγκηπος Γουλιέλμου-Γεωργίου τέσσαρας χιλιάδας λιρῶν στερλινῶν ἐκ τῶν δώδεκα χιλιάδων τὰς ὑποίας ἡ Ἑλλὰς πληροῖται κατ' ἔτος εἰς νέκαστην ἐξ αὐτῶν ἀπέναντι τοῦ δανείου τῶν νέξήκοντα ἑκατομμυρίων, ἡ δανικὴ κυβερνήσις νέπιθυμεί νὰ μάθῃ ἂν ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις διδῇ πτὴν συγκατάθεσιν της, προσέθετε δὲ ὅτι ἡ ἐπιχορήγησις αὕτη ἦτο προίκις προσωπικῆ καὶ ἰσοβία τοῦ νέου βασιλέως, ἐκτὸς τῆς διὰ νόμου ὁρισθησομένης βασιλικῆς χορηγίας. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ τηλεγραφήματος τῆς ἐπιτροπῆς, ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς ὑπέβαλε πρότασιν σύμφωνον πρὸς τὰ ἀνωτέρω, ἡ δὲ Συνέλευσις ἔδωκε τὴν ζητηθεῖσαν συγκατάθεσιν ὁμοθυμαδὸν καὶ δι' ἀναστάσεως.*

Τὴν 13ην Ἰουνίου ἡ ἐκ Κοπενάγης ἐπανακάμψασα ἐπιτροπὴ παρουσιάσθη εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ κατέθεσε τὴν περὶ διαδοχῆς τοῦ Στέμματος ἐπιστολήν τοῦ Βασιλέως πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, καθὼς καὶ δηλοποίησιν τοῦ Βασιλέως τῆς Δανίας περὶ τῆς ἀποδοχῆς ταύτης ὑπὸ τὸν ὄρον τῆς ἐνώσεως τῶν Ἰονίων Νήσων· ἡ δὲ Συνέλευσις ἐκήρυξεν ἐνήλικα τὸν Βασιλέα, καὶ τοι μὴ συμπληρώσαντα τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας του.

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν κατ' ἐπιφάνειαν χαρμοσύνων τούτων συμβάντων, δεινὴ ἐκυφορεῖτο ἐσωτερικὴ θύελλα, κορυφωθέντων τῶν πολιτικῶν παθῶν. Ὁ πληρεξούσιος *Κωνσταντῖνος Πετσάλης* ἀπήγγειλεν ἀπὸ τοῦ βήματος σφοδρότατον κατηγορητήριον κατὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν *Ἀλεξάνδρου Κουμουνδοῦρου* καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν *Ἀνδρέου Χ. Λόντου*, τῆ δὲ 17ῃ Ἰουνίου, ἐπειταθέντος τοῦ ἀναθρασμοῦ καὶ εἰς τὴν πόλιν, ἡ Συνέλευσις ἀπήτησε τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ πρό πολλοῦ παραιτηθέντος ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν *Δ. Ν. Μπότσαρη*, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ Κυβέρνησις ὄφειλε νὰ λάβῃ σύντονα μέτρα ὑπὲρ τῆς τάξεως· γενομένης δὲ μυστικῆς ψηφοφορίας, ἐξελέχθη ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ὁ ἐκ τοῦ κόμματος τῶν λεγομένων ὀρειῶν *Πάνος Κορωνάιος*, ὅστις, ὄρκισθεις αὐθωρεὶ, ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του· ἀλλ' ἡ μεταξύ τῶν ὀρειῶν καὶ πεδινῶν βῆξις εἶχε καταστῆ ἀναπόδραστος, διαιρεθέντος καὶ τοῦ Στρατοῦ εἰς δύο. Ἐπομένως τὴν ἐπιούσαν ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ οἱ ὑπουργοὶ τῶν Ἐξωτερικῶν, τῆς Δικαιοσύνης, καὶ τῶν Ἐσωτερικῶν παρητήθησαν, ἡ δὲ Συνέλευσις ἀνέθηκε, διὰ τὸ ἑκτακτὸν τῶν περιστάσεων, τὴν διαχείρισιν τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, εἰς τὸν Πρόεδρον αὐτῆς *Διομήτην Κυ-*

ριακού, κηρύξασα συγχρόνως διαρκή τὴν συνεδρίασιν· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον οἱ πλείστοι τῶν Πληρεξουσίων ἀπεχώρησαν ἅμα μαθόντες ὅτι ὁ ἐμφύλιος πόλεμος ἤρξατο ἐν ταῖς ὁδοῖς τῆς πόλεως. Κέντρον τῆς ῥήξεως κατέστη ἀπροσδοκῆτως τὸ κατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, διότι ὁ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργός, διαβαίνων ἐκεῖθεν ἐπὶ κεφαλῆς ἐθνοφυλάκων, ἦλθεν εἰς ῥῆξιν μετὰ τῆς φρουρᾶς τῆς Τραπεζῆς, καὶ ἐπεχείρησε πολιορκίαν κατ' αὐτῆς, καταλαβὼν τινὰς τῶν ἀπέναντι οἰκιῶν, καὶ κανονοβολῶν τὸ κατάστημα· ἀλλὰ τὸ πυροβολικὸν ἔδραμεν εἰς ὑπεράσπισιν τῆς Τραπεζῆς καὶ ἀπέκρουσε τὴν προσβολήν. Ἐφρονεύθησαν δὲ καὶ ἐπληρώθησαν ἑκατέρωθεν οὐκ ὀλίγοι, ἐν οἷς καὶ τινες ἀξιωματικοί. Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ πολλοὶ φιλοπάτριδες πληρεξούσιοι ἐμεσολάβουν ὅπως ἐπέλθῃ συμβιβασμός τις, καὶ παύσῃ ἡ αἱματοχυσία, ἐπὶ τέλους δὲ κατωρθώθη νὰ συνέλθῃ ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἐν τῷ Βαρβακείῳ Λυκείῳ τὴν 8ην μ. μ. καὶ νὰ ἐκλέξῃ μικτὸν ὑπουργεῖον συγκείμενον ἐκ τῶν ἐξῆς Πληρεξουσίων· τοῦ Βερίζελου Ρούφου ὡς Προέδρου ἀνευ χαρτοφυλακίου, τοῦ Π Καλλιγᾶ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν, τοῦ Πέτρου Α. Μαυρομιχάλη ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης, τοῦ Ἀθανασίου Πετιμεζᾶ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν, τοῦ Εὐθυμίου Κεχαγιά ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν, τοῦ Βασιλείου Νικολοπούλου ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, τοῦ Ἰωάννου Κ. Μυακα ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν, καὶ τοῦ Γ. Μπούμπουλη ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν. Οὕτω δὲ ἐπανῆλθεν ἡ τάξις, καὶ ἐπανέλαβεν ἡ Συνέλευσις τὰς ἐργασίας τῆς, ψηφίσασα μετὰ τινὰς ἡμέρας καὶ τὴν ἀπάντησιν εἰς τὴν ἐπιστολήν τοῦ Βασιλέως.

Τῇ δὲ 1ῃ Ἰουλίου ὑπεγράφη ἐν Λονδίῳ Συνθήκη μεταξὺ Ἀγγλίας, Γαλλίας, Ρωσίας, καὶ Δανίας ἐν ἣ ἔγένετο ἀνακεφαλαίωσις τῶν ἐν τοῖς Πρωτοκόλλοις συνομολογηθέντων, καὶ ἐπανελήφθη ἡ ἐγγύησις τῶν τριῶν Δυνάμεων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Ἑπτανήσου.

Ἀρχομένου δὲ τοῦ Σεπτεμβρίου, ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος ἀνεχώρησεν ἐκ Κοπενάγης, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Κόμητος Σπόνεκ, ὡς ἰδιαιτέρου Συμβούλου.

Γ'

Ὁ Βασιλεὺς ἀφίκετο εἰς Πετρούπολιν τὴν 9ην Σεπτεμβρίου 1863. Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσίας ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ αἰθροδρόμου, καὶ ἐξέειπεν αὐτὸν ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Γαρερκόε—Σέλο ἐν ἑορταῖς καὶ παρατάξεσιν· ἀνεχώρησε δὲ ὁ Βασιλεὺς τὴν 14ην εἰς Κάσσελ καὶ Βρυξέλλας, ὅπου διέτριψε μίαν μόνην ἡμέραν, ἀφίκετο δὲ εἰς Λονδίον τὴν 23ην. Ὁ Πρίγκηψ τῆς Οὐαλλίας, καὶ ὁ δούξ τῆς Κανταβρυγίας,

ἀπόυσης τῆς Βασιλίσσης Βικτορίας εἰς Σκωτίαν, ὑπεδέξαντο τὸν Βασιλέα, καὶ ἐξέειπεν αὐτὸν εἰς τὰ ἀνάκτορα. Μετ' ὀκτῆμέρον διαμονὴν ἐν Λονδίῳ, ὁ Βασιλεὺς μετέβη τὴν 2αν Ὀκτωβρίου εἰς Παρισίους ὅπου ἔτυχεν ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Ναπολέοντος Γ' ἐξαιρετικῆς ὑποδοχῆς, ξενισθεὶς ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Κεραμεικοῦ· ἀνεχώρησε δὲ μετὰ μίαν ἐβδομάδα εἰς Τουλὼν, ὅπου ἐπεβιβάσθη ἐπὶ τοῦ ἀτμοδρόμωνος « ἡ Ἑλλάς, » ἀποσταλέντος ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

Καθ' ὅλην τὴν περιοδείαν ταύτην αἱ ἑλληνικαὶ κοινότητες ἐχαιρέτησαν τὸν Βασιλέα μετ' ἀγαλλιάσεως καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἀπλείτου, τὸν δὲ ἀτμοδρόμονα, ἐκπλέοντα ἐκ Τουλὼν, συνώδευσεν μέχρι τινὸς πολεμικῆ πλοῖα τῶν τριῶν μεγάλων Δυνάμεων.

(*Ἔπεται συνέχεια.)

ΜΙΧ. Γ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ.

Ο ΒΙΟΣ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑΙ

*Ἐντυπώσεις.

Ἀφυπνίσθη βραδίως, οὐχὶ ὑπὸ λαλιᾶς πετεινοῦ, οὐδ' ὑπὸ τοῦ ἐωθινοῦ ἤχητος τῶν στρουθῶν, ἀφυπνίσθη σεισθεὶς ὅλως μετὰ τῆς κλίνης καὶ τοῦ δωματίου μου ὑπὸ τοῦ ποδοβολητοῦ τῶν ἵππων καὶ τοῦ τριγμοῦ τῶν τροχῶν γιγαντιαίας φορτηγοῦ ἀμάξης. Ἀνήγειρα τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τῶν μυχῶν τοῦ μαλθακοῦ προσκεφαλαίου. Διὰ τοῦ βραμβακεροῦ παραπετάσματος τοῦ παραθύρου εἰσῆρχετο ἀμυδρότατον φῶς ἡμέρας. Διότι, σημειώσατε, αἱ οἰκίαι ἐνταῦθα στεροῦνται ζυλίων παραθυροφύλλων, ἀναπληροῦσι δὲ ταῦτα δι' ἀπλῶν παραπετάσματος, ἅτινα καταβιβάζουσι τὴν νύκτα ἐπὶ τῶν ὑελωμάτων.

Ἐπέθεσα ὅτι ἦτο πρῶτ' ἀκόμη, ἀλλ' ἡ κίνησις τῆς ὁδοῦ ἐμαρτύρει τὸ ἐναντίον. Τὸ ὄρολογίόν μου δυστυχῶς δὲν ἠδύνατο νὰ μὲ φοιτίσῃ. Τόσῳ πάσχει ἐκ τοῦ ψυχροῦ κλίματος, ὥστε λιποθυμεῖ εὐθύς ὡς τὸ ἀποσύρω ἀπὸ τῆς θερμάστρας. Ἀλλ' ἔχω εἰς ἀντικατάστασιν ἀκριβῶς ἀπέναντι τῶν παραθύρων μου μέγα καὶ ἀκριβῆς χρονόμετρον τὸ ἐπὶ τοῦ κωδωνοστασίου τοῦ Ἁγίου Πέτρου. Ἀνέσπρα τὸ παραπέτασμα, ἀλλ' οὔτε ὄρολόγιον ἐφαίνετο, οὔτε κωδωνοστάσιον, οὔτε αἱ ἀπέναντι οἰκίαι· ἐν σύννεφον καὶ τίποτε περισσότερον, καὶ μόλις μέσῳ αὐτοῦ διήλαυον ὡς φαντάσματα οἱ διαβάται τῆς ὁδοῦ καὶ αἱ ἀμάξεις. Συγχρόνως ὁ κῶδων τοῦ ὄρολογίου ἐσήμαινε τὴν ὀγδόην καὶ ἀντελάουον καλοῦντες τοὺς μαθητὰς οἱ ἡχηροὶ κῶδωνες τῶν δύο γειτονικῶν σχολείων.

*

Ἐπὶ δύο ὥρων ἐργάζομαι ἐν τῷ θερμῷ γραφείῳ μου. Ὅσῳ ψυχρὸν εἶνε τὸ δωμάτιον τοῦ

ὑπνοῦ, τόσῳ θερμὸν τὸ τῆς ἐργασίας· ἐκεῖ χειμῶν καὶ ἐδῶ θέρος· καὶ τοῦτο κατὰ συμβουλήν Γερμανοῦ δόκτορος. Βαθμηδὸν ἠραιώθη πως ἡ δμῆχλη καὶ διακρίνω τὰ μελαψὰ κάθυγρα τείχη τῶν ἀπέναντι οἰκῶν καὶ τὸν λευκὸν δίσκον τοῦ ὄρολογίου τοῦ ναοῦ, ἀλλ' ἡ αἰχμὴ τοῦ πελωρίου γοθικοῦ κωδωνοστασίου ἀποσβέννυται ἐντελῶς ἐν τῷ θολῷ κενῷ. Εἰς τὸ βάθος τοῦ δωματίου ἀδύνατον νὰ ἐργασθῆ τις, καὶ ἠναγκάσθη νὰ σύρω τὸ μικρὸν μου τραπέζιον πρὸ τοῦ παραθύρου. Ἐκεῖθεν ἔχω καὶ τὴν θέαν τῆς ὁδοῦ, ἣτις μ' ἐπασχολεῖ καὶ μὲ τέρπει. Καὶ εἶνε τόσῳ διαβατικὴ ὁδός! Ἐπειδὴ φέρει πρὸς τὸ προάστειον Κόννεβιτς, ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν διασταυροῦνται ἐπὶ διπλῶν γραμμῶν παρελαύνοντα τὰ μεγάλα ὀχήματα τοῦ ἵπποσιδηροδρόμου. Καὶ ἐκτός τούτων ἀμάξια φορτηγὰ παντὸς σχήματος καὶ πάσης χρήσεως, ἀπὸ τῶν μεγίστων ἐκείνων, ἐφ' ὧν πυργοῦνται χόρτου δεμάτια μέχρι τῶν μικροτάτων δι' ὧν αἱ λαχανοπώλιδες φέρουσι τὰ προϊόντα τοῦ ἀγοροκηπίου τῶν εἰς τὴν ἀγοράν. Καὶ τὰ βαρῆα ἀμάξια σύρουσιν ἵπποι θαυμαστοὶ τὴν εὐρωστίαν, τύπτοντες τὸ λιθόστρωτον διὰ τῶν πλατυτάτων αὐτῶν πετάλων, εἰς δὲ τὰ μικρὰ φορτηγὰ ζεύγνυνται κύνες μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ πειθαρχίας ἐκτελοῦντες τὸ ταπεινὸν ἔργον ἵπποζυγίου.

Μὴ νομίση δέ τις ὅτι ἡ τοιαύτη τῶν κυνῶν χρησιμοποίησις εἶνε σπανία· τούναντίον εἶνε γενική. Ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν λαχανικῶν ἐκεῖ ὅπου ἐκάστη λαχανόπωλις ἐκθέτει τὰ ἰδικὰ τῆς ὑπὸ τὴν σκέπην πελωρίου λινοῦ ἀλεξιβρόχου παρίστανται καὶ οἱ κύνες ἐζευγμένοι εἰς τὸ τροχοφόρον καὶ ἀναμένοντες τὴν ὥραν τῆς ἀναχωρήσεως. Ὅπως ἀνακουφίσωσιν αὐτοὺς χαλαροῦσι μόνον τὰ λωρεὰ τῆς σκευῆς, καὶ ὅταν εἶνε ψυχρὸς βίπτουσι ἐν βῆκος εἰς τὰ ῥιγούντα αὐτῶν μέλη. Εἶνε δὲ τόσῳ μᾶλλον πολῦτιμος ὁ κύων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς τυπικῆς ταύτης ἐργασίας καὶ κατὰ τοῦτο ὑπέρτερος τοῦ ἵππου καὶ τοῦ ὄνου, ὅτι φυλάττει καὶ τὸ φορτίον ἀπὸ πάσης ἐπιδρομῆς. Χεῖρ κλέπτου δὲν δύναται ἀτιμωρητῆ νὰ ἐγγίσῃ τὸ περιεχόμενον τοῦ ἀμαξίου.

Μεθ' ὅλα ταῦτα ὅμως συμβαίνουσι ἐνίοτε καὶ ἀπευκταῖα. Ἡ ταπεινωτικὴ θέσις καὶ τὰ βαρύνοντα λωρεὰ καὶ ζύλα δὲν δύναται νὰ τιθασεύσῃσι τὰ ὀρμέφυτά των καὶ ἰδίᾳ τὸ φίλερι τοῦ χαρακτῆρος, καὶ παρῆστην ποτὲ μάρτυς τοιαύτης σκηνῆς, καθ' ἣν δύο ζεύγη κυνῶν συνεπλάκησαν καὶ κατεκυλίσθησαν, καὶ συνέτριψαν τὰ ἀμάξια καὶ ἐσκόρπισαν τὰ λάχανα καὶ τὰ ὀπωρικὰ κατὰ γῆς.

Ἀδέσποτοι κύνες δὲν ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα, ἀλλ' ἡ ἀνήκουσιν εἰς εὐπόρους καὶ εἶνε κύνες θηρευτικοὶ ἢ κυνάρια τῆς αἰθούσης, ἢ ἀνήκουσιν εἰς ἐργατικὰς τάξεις καὶ ἀναπληροῦσι τοὺς παρ'

ἡμῖν ὄνους· πάντες δὲ ὑπάγονται εἰς κεφαλικὸν φόρον.

Ἀιφνίδιος θόρυβος καὶ φωναὶ παιδικαὶ ἀνεστάτωσαν τὴν ὁδόν. Ἦτο ἡ ὥρα, καθ' ἣν ἐτελείωνε τὸ μάθημά των καὶ ἐλευθερωθέντα τῆς διδασκαλικῆς πειθαρχίας ἐξεχύνοντο τὰ ξανθὰ καὶ βοσκοκίνα ζιζάνια ἀνὰ τὰς ὁδοὺς μὲ τοὺς δερματίνους σάκκους, ἐν εἴδει γυλιῶν ἐπὶ τῆς ῥάχεως, μὲ τὰ μικρὰ των χρωματιστὰ πιλιδία. Καὶ ἔτρεχον καὶ ἐκυνηγοῦντο καὶ ἀπέστελλον μηνύματα χαρᾶς εἰς τὸ μονῆρες δωμάτιόν μου, ὅπως αἱ πρῶται χελιδόνες τοῦ ἔαρος. Ὅμως δ' αὐτῶν εἰσέβαλε καὶ εἰς τὸν οἶκόν μου καὶ ἐθορύβουν εἰς τὴν παρακειμένην αἴθουσαν καὶ ἤρχισαν νὰ τονίζωσι τὰς φωνὰς αὐτῶν ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου. Ἀλλ' ἡ ἐπέμβασις τῆς οἰκοδεσποίνης διέλυσε τὴν χορῳδίαν ταύτην, ἥς προέστατο ὁ δεκαετῆς υἱὸς τῆς.

Ἐπρογευμάτισα ἀξιόλογα ἐν τῷ δωματίῳ μου. Ἀπέναντί μου ἀκριβῶς κεῖται κρεωπωλεῖον, τὸ ὅποιον ἀξίζει νὰ περιγραφῆ, μολονότι εἶνε ἐκ τῶν κοινοτάτων καὶ μικροτάτων τοῦ εἴδους του. Ἡμεῖς οἱ εἰθισμένοι εἰς τὰ ρυπαρὰ καὶ ἀπόζοντα σφαγεῖα, τὰ πλήρη κρεάτων τῆδε κακέϊσε ἀνηρημένων, τὰ πλήρη ἐντοσθίων καὶ δερμάτων καὶ κερασφόρων κεφαλῶν ἐρριμμένων ἐπὶ τοῦ καθημαγμένου δαπέδου, μετ' ἐκπλήξεως ἰστάμεθα πρὸ τῶν ὑελοφράκτων παραθύρων κομψοτάτων καταστημάτων ἐπὶ αὐτῶν τῶν ἐμπορικωτάτων ὁδῶν κειμένων, μεταξὺ χρυσοπωλείων καὶ μυροπωλείων. Τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῶν λάμπει μαρμαρόστρωτοι τράπεζαι ἐνθεν καὶ ἐνθεν καὶ παρ' αὐταῖς κομψαὶ πωλήτραι μὲ τὰς λευκάς των ἐμπροσθέλας. Ποῦ οἱ ἰδικοί μας μαχαιροφόροι κρεωπῶλαι, οἱ ἐπὶ κορμοῦ δένδρου διὰ πελέκειως ἀπαίσιως κατατέμνοντες τὰ κρέατα καὶ δίδοντες ὅτι θέλωσιν εἰς τὸν ἀγοραστῆν! Ἐνταῦθα ἐκλέγετε ἐκ τῶν κατατετημημένων μερῶν καὶ ἡ χαριτωμένη κρεωπωλις μειδιῶσα περιτυλίσει καὶ παραδίδει αὐτὸ, ὡς ἂν ἦτο γλύκισμα ἐντὸς χαρτίνης θήκης. Ἡ θέα τῶν κρεάτων τεχνικώτατα κεκομμένων καὶ τεθειμένων ἐν τάξει πᾶν ἄλλο αἶσθημα διεγείρει ἢ ἀηδίαν. Πολλάκις ροδίζοντα καὶ νωπὰ ὄπισθεν τῶν ὑελωμάτων ὁμοιάζουσι μᾶλλον βελούδινα ὑφάσματα ἢ κρέατα. Οἱ δὲ ἀλάντες οἱ ἐν εἴδει στεφάνων ἀνηρημένοι νομίζει τις μᾶλλον ὅτι εἶνε πλαῖσια ἐκ βερνικωμένου κερροζύλου. Τὰ κρεωπωλεῖα παρέχουσι καὶ ἐψημένα κρέατα πολλάκις καὶ ἄλλως πως μαγειρευμένα, πάντοτε ὁμως ψυχρά. Ὡς γνωστὸν δ' αἱ πλείσται των γερμανικῶν οἰκογενειῶν τὴν ἐσπέραν δὲν ἀνάπτουσι πῦρ ἐν τῷ μαγειρείῳ, ἀλλὰ δειπνοῦσι προμηθευόμενοι ἔξωθεν κρῶα φαγητὰ καὶ τυρόν καὶ βούτυρον ἢ μεταβαίνουσιν εἰς τι ἐστιατόριον πανοικίαι.

Ὁ καιρός ἐβελτιώθη ἐπαισθητῶς· ἡ οὐραία διελύθη ἐντελῶς καὶ ὑπὲρ τοὺς κκκούς τῆς πόλεως φαίνεται πῶς κυανὴ ἀπόχρωσις οὐρανοῦ. Τὴν ὥραν ταύτην ἡ ὁδὸς βρῆται διαβατῶν, ἰδίως δὲ γυναῖκες διέρχονται γοργῶ βήματα αἱ μὲν πορευόμεναι εἰς τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα, αἱ δ' ἐπανερχόμεναι ἐκεῖθεν ὡς δηλοῦσι τὰ χάρτινα δέματα, ἅτινα φέρουσι ἀνὰ χεῖρας. Προσεγγίζουσιν αἱ ἡμέραι τῶν Χριστουγέννων καὶ πᾶσαι αἱ γερμανίδες ἀπὸ τῆς ἑκατομμυριούχου μέχρι τῆς πενσεστάτης ἐτοιμάζουσιν ἐργόχειρα διὰ τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς γνωρίμους αὐτῶν, διότι ἡ συνήθεια τῆς ἀνταλλαγῆς δώρων τῆ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπικρατεῖ κατ' ἐξοχὴν ἐν Γερμανίᾳ.

Μὴ ἔχων εὐαρεστοτέραν ἀσχολίαν περιεργάζομαι τὰ καταστήματα καὶ τὰς φυσιογνωμίας αὐτῶν. Αἱ γερμανίδες ὑπερέχουσιν ἀναμειβητικῶς τῶν γαλλίδων, ὡς πρὸς τὴν σωματικὴν εὐρωστίαν καὶ τὸ ἀνάστημα, ἀλλ' ὑπολείπονται ὡς πρὸς τὴν ἐλαφρότητα καὶ χάριν. Συντελεῖ δὲ εἰς τοῦτο κυριώτατα ἡ ἔλλειψις καλαισθησίας περὶ τὴν ἐνδυμασίαν. Βεβαίως πλείστα, τῶν ἀνωτέρων τάξεων ἰδίως, γνωρίζουσι πῶς νὰ ἐνδυθῶσι, ἀλλὰ γενικῶς αἱ γυναῖκες περιβολῆ εἶνε τερατώδεις συνδυασμοὶ σχημάτων καὶ χρωμάτων.

Αἱ τῶν γερμανίδων φυσιογνωμίαι κερδίζουσιν πολὺ ὡς ἐκ τοῦ λευκοῦ καὶ ροδαλοῦ χρώματος τῶν παρειῶν καὶ τῆς χρυσιζούσης κόμης διὰ τοῦτο ἐξ ἀποστάσεως μεταξὺ τριῶν νέων γυναικῶν αἱ δύο φαίνονται εὐμορφοί, οἱ δὲ μύωπες δύνανται νὰ νομίζουσιν ὅτι ζῶσιν ἐντὸς λαοῦ αἰθιοπλάστων νηρηίδων. Ἄλλ' οἱ ὀξυδερκέστεροι, προσεγγίζοντες ἀνακαλύπτουσιν ὅτι ὡς αἱ πολυχρωμοὶ εἰκόνες, οὕτω καὶ αἱ γερμανικαὶ φυσιογνωμίαι χάνουσι πολὺ ἐκ τοῦ πλησίον. Κυριώτατα στεροῦνται ἰσχυρῶν γραμμῶν, ἡ κατατομή των δὲν ἔχει διακεκριμένας καὶ ἐμφαντικὰς τὰς καμπυλότητας, καὶ τὸ βλέμμα των τὸ γαλανὸν καὶ γαλακτώδες, ἂν κατοπτρίξῃ τὴν διαύγειαν λίμνης, ἀλλὰ στερεῖται τῆς ἀγρίας ποιήσεως ὄργισμένου πελάγους. Ἐν γένει αἱ βόρειαι οὐταὶ φυσιογνωμίαι δὲν ἔχουσιν ἐκφράσεως δύναμιν, οἶαν αἱ μεσημβριναί. Ὅ,τι δύναται νὰ εἴπῃ μία Ἀνατολίτις διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ἡ Γερμανὶς δύναται μόνον νὰ συλλαβίσῃ διὰ τῶν χειλέων. Ἄλλ' ἀπ' ἐτέρου ἐν τῇ γλυκεῖᾳ ταύτῃ ἀπαθείᾳ ἐκδηλοῦται τὸση ἡμερότης ἤθους, τὸση εὐγένεια ψυχῆς, τὸση ἀγαθότης καρδίας, ὥστε θέλωσιν, θέλωσιν αἱ κόραι τοῦ Βορρᾶ, ὅσοι αἱ κόραι τῆς Μεσημβρίας. Προσθετέον δ' ἔτι ὅτι ἐν τῷ ψυχρῷ κλίματι, ἐν ᾧ ζῶσιν, ἔχουσι πλείστην ἀνάγκην θερμότητος εὐκόλως προσεγγίζουσιν εἰς τὴν πυρὰν τοῦ Ἑρωτος καὶ πιστεύουσι καὶ ἀπατῶνται. Ἀπατῶμεναι δὲ πίπτουσιν ἄνευ μνηστικαίας εὐγενῆ θύματα τῆς ἰδίας εὐπιστίας καὶ ἀγαθότητος.

Ἡ Ἰσπανία ἀπατωμένη σῦρει τὸ ἐγχειρίδιον κατὰ τοῦ ἀπατεῶνος, ἡ γερμανὶς προδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ φιλάτου πνίγεται εἰς τὸν ποταμὸν.

Ἄλλ' ἡ γερμανὶς δὲν αὐτοκτονεῖ μόνον ἐξ ἔρωτος, ὑπάρχουσι πλείστα παραδείγματα καθ' ἃ λεπτή, εὐγενεστάτη φιλοτιμία ὤθησεν ἀτυχῆ πλάσματα εἰς τὴν ἀπώλειαν.

Ἄν ἡ φύσις δὲν ἔδωκεν εἰς αὐτὰς τὴν δύναμιν νὰ ἐκφράζωσι τὰ αἰσθηματικὰ τὸσον εὐγλωττως ὡς αἱ μεσημβριναί, ἀλλὰ κατὰ βάθος ἐπλασαν αὐτὰς πολλῶ πλὴν εὐαισθητοῦς. Τὰ ψυχρὰ αὐτὰ μαρμαρίνα σώματα γίνονται Γαλάτεια εἰς τοῦ πρώτου Πυγμαλῆνος τὴν ἐρωτικὴν ἐκδήλωσιν.

Ἡ γενικὴ ἐντύπωσις ἣν ἐμποιοῦσιν εἰς τὸν ξένον αἱ γυναῖκες τῆς Γερμανίας εἶνε ὅτι ὑπερέχουσι τῶν ἀνδρῶν, τὴν ἐντύπωσιν δὲ ταύτην ἐμποιοῦσι καὶ αἱ Ἀγγλίδες κατὰ τὴν γνώμην σεβαστοῦ φίλου, ὅστις ἐκ τούτου λαμβάνων ἀφορμὴν μοι ἔγραφε προχθές:

«Μήπως τοῦτο εἶνε σύμπωμα καὶ ἐνδειξις τῆς σχετικῆς ὑπεροχῆς ἔθνους ἀπὸ ἔθνος; Ἄς εὐχόμεθα τότε καὶ εἰς ἡμᾶς αἱ Ἑλληνίδες μίαν ἡμέραν ν' ἀποκτήσωσιν οὕτω τὰ πρωτεία.»

Νυκτῶνει τὸσον ἐνωρίς. Ἀπὸ τὰς 4 ἡναγκάσθην ν' ἀνάψω τὸ φῶς, μολοντί τὸ δωμάτιόν μου εἶνε φωτεινότερον. Ἄλλοι ἐργάζονται μὲ τὸν λύχνον ἀπὸ τὰς 3 καὶ δὲν εἶνε ὀλίγα τὰ καταστήματα καὶ ἐργαστήρια, ἐντὸς τῶν ὁποίων βρασιλεύει ἀδιάκοπος νύξ. Πανοραματικὴ εἶνε ἡ θέα τῆς μικρᾶς καὶ εὐρείας ὁδοῦ τῆ παντοειδῆ καταστήματα προβάλλουσι κατὰφωτα τὰ ὑελοφρακτα αὐτῶν παράθυρα. Ἐδῶ πορσελάναι καμποιικαί, παρέκει χιλιάδες λαίμοδετων, πκαπλεύρωψ ψευδόχρυσα κοσμήματα, ἔπειτα σιγάρον θῆκαι, ἔπειτα κρεάτων τμήματα καὶ ζυμαρικὰ καὶ φωτογραφήματα καὶ φιάλαι οἰνοπωλείου, ὅλα ταῦτα διαδοχικῶς ἐντυποῦνται καὶ συμμειγνυται μαγευτικώτατα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ θεατοῦ. Μέσω δὲ τῆς μικρᾶς ἀλύσσου τῶν φανῶν ἀκινήτουσιν αἱ σιδηραὶ στῆλαι τῶν γνωστοποιήσεων κατὰφρακτοι ὄλαι ἐκ πολυχρῶμων ἐμπλάστρων, ἣτοι προγραμμάτων θεάτρων, ἀγγελιῶν καταστημάτων, ἀγυρτικῶν προκηρύξεων. Καὶ συλλογίζομαι ὅτι τοιαῦται στῆλαι ἂν ἰδρύνοντο εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν δὲν θὰ ἐχρησιμοποιοῦντο μόνον πρὸς τοιχοκόλλησιν γνωστοποιήσεων.

Ἡμεῖς εἴμεθα πρακτικώτεροι.

Δ*

Ὅσοι νεώτεροι εἴμεθα τόσο μᾶλλον μένομεν εὐχαριστημένοι ἐκ τῆς φωτογραφίας μας.

Ἀπόλαυε τῆς νεότητος οὕτως ὥστε νὰ μείνητε καὶ διὰ τὸ γῆρας.

Ἑλλῆν, ἀνήκων εἰς τὴν Σχολὴν τῶν φυτοφάγων, ἀναγνόντες ὅσα πρὸ τίνος ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ «Ἐστία» ὁ ἡμέτερος συνεργάτης κ. Γ. Δροσίνης περὶ τοῦ ἐν Λειψία ἐστιατορίου τῶν φυτοφάγων, ἐπιστέλλει ἡμῖν τὸ κατωτέρω ἄρθρον, ἐν ᾧ συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς αἰρέσεως, ἣς ὁπαδὸς τυγχάνει. Τὴν συνηγορίαν ταύτην εὐχαρίστως δημοσιεύομεν ἐνταῦθα.

ΚΡΕΩΦΑΓΙΑ ἢ ΦΥΤΟΦΑΓΙΑ;

Ὅτι σήμερον ἡ κοινωνία νοσεῖ ὑγιεινῶς καὶ ἠθικῶς, παρὰ πάσας τὰς προόδους τοῦ πολιτισμοῦ, οὐδεὶς νομίζομεν, ἀμφιβάλλει. Ἀσθενεῖαι καὶ δυστυχία παντοῖαι ἐξ ἐνός, ἐγωῖσμός καὶ ἰδιοτέλεια ἐξ ἐτέρου, ὁσημέραι αὐξάνοντα, κατατρύχουσι τὸν ἄνθρωπον καὶ δεινότεραν τὴν βιωτικὴν πάλην καθιστῶσιν. Τὸ συμφέρον κανονίζει πάσας τὰς πράξεις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς συχνὴν βλάβην παντός ἄλλου αἰσθηματος καὶ ἠθικοῦ νόμου. Τὸ παρὰ φύσιν καὶ ἀκανόνιστον τῆς καταστάσεως ταύτης κατανοοῦσι καὶ κυβερνήσεις καὶ λαοί, καὶ παντὶ σθένει ἀγωνίζονται νὰ ἐλκτώσωσι τὴν δυστυχίαν καὶ νὰ διευκολύνωσι τοὺς ὁδούς τῆς ζωῆς. Αἰρέσεις δὲ παντοῖαι κοινωνιστικαὶ καὶ μηδενιστικαὶ καὶ δημοκρατικαὶ πάσης ἀποχρώσεως διορῶσι τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἀνατροφῇ τῶν καθεστῶτων καὶ μεταρρυθμίζει τῆς κοινωνίας ἐπὶ νέων βάσεων, ἀναλόγων ταῖς ἰδέαις ἐκάστης αὐτῶν.

Ἄλλοιαν ὅλως ἕθον πρὸς λύσιν τοῦ κοινωνικοῦ λεγομένου ζητήματος ἐπάτησαν οἱ φυτοφάγοι. Φρονούντες, καὶ δικαίως, ὅτι ἡ τροφή ἐνεργεῖ ἐπὶ τῆς υἰείας καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρώπου, τὴν μεταβολὴν ταύτης κηρύττουσιν ὡς τὸ κατὰλληλον μέσον πρὸς ἐπίτευξιν βίου εὐδαιμονεστεροῦ. Προτείνουσι λοιπὸν ὡς κυριώτερον ἔθρον τὴν ἀποχὴν ἀπὸ παντός εἴδους κρέατος, ὡς βλαβεροῦ τούτου ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς. Ἰδωμεν ἐν ὀλίγοις τίνα τὰ ἐπιχειρήματα αὐτῶν.

Αὐξάνει καὶ βιζοῦται δυνατώτερον καθ' ἡμέραν ἡ ἰδέα ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ἵνα ζήσῃ, ἔχει ἀνάγκην κρέατος. Τοῦτο οἱ φυτοφάγοι θεωροῦσιν ἐσφαλμένον πάντη. Χωρὶς νὰ καταφύγῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὰς σάρκας τῶν ζώων, δύναται, λέγουσιν οὗτοι, νὰ ζήσῃ, λίαν ὑγιῶς ἔχων τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα, ἀντλῶν τὴν τροφήν του μόνον ἐκ τοῦ φυτικοῦ βασιλείου. Οἱ κερποί, οἱ σπόροι, τὰ φυτὰ ἐν γένει περιέχουσι πάσας τὰς θρεπτικὰς ὕλας, τὰς χρησίμους εἰς τὸν ἀνθρώπινον ὄργανισμὸν: λευκοματώδεις καὶ ἄμυλῶδεις οὐσίας, λίπη, ἄλατα. Καὶ ταῦτα ἀρκούντως καθαρὰ καὶ εὐπεπτα καὶ οὐχὶ μεμιγμένα μετ' ἐρεθιστικῶν καὶ δηλητηριωδῶν οὐσιῶν, ὡς τοῦτο συμβαίνει ἐν τῷ κρέατι.

Πᾶς τις ἤκουσεν ἢ ἀνέγνωσεν, ἰδίως κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη τῆς μανιώδους κρεωφαγίας, περὶ δηλητηριάσεων προελθουσῶν ἐκ κρέατος καὶ μόνου. Ὁλόκληροι κλάσεις ζωϊκῶν δηλητηρίων,

αἱ πτωμαῖναι καὶ λευκομαῖναι, ἀναπτυσσόμεναι ἐν τῷ κρέατι μικρὸν μετὰ τὴν σφαγὴν τοῦ ζώου ἢ καὶ ζῶντος αὐτοῦ, καθιστῶσι τὸ κρέας βλαβερὸν καὶ ἐπικίνδυνον. Ὑπὲρ τὰ πενήτηντα βλαβήματα ἐδηλητηριάσθησαν πέρυσιν ἐν τινὶ μεγάλῃ πόλει τῆς Γερμανικῆς φαγόντα κρέας νόστιμον κατὰ τὰ ἄλλα τὴν γεῦσιν. Ἐσχάτως ἔτι ἐν τῷ τελευταίῳ ἐν Βερολίῳ συνεδρίῳ τῶν Γερμανῶν φυσιοφίλων, καθηγητῆς τῆς Χημείας ἀνήγγειλεν ὅτι ἐν τοῖς πτώμασιν ἐπὶ τὰς προσώπων δηλητηριασθέντων ἐξ ἄλλαντος εὑρετὸ ζωϊκὸν δηλητήριον, τὸ ἐπινεγκὸν τὸν θάνατον τῶν δυστυχῶν τούτων κρεωφάγων. Περὶ τριχινιάσεως καὶ λοιπῶν ἀσθενειῶν μεταδιδόμενων ἀπὸ τοῦ ζώου εἰς τὸν ἄνθρωπον παραλείπομεν ν' ἀναφέρωμεν.

Ἄλλ' ἡ φυτικὴ τροφή, λέγουσιν οἱ κρεωφάγοι, δὲν δίδει τόσας δυνάμεις, ὅσας τὸ κρέας. Εἶναι ἰδέα καὶ αὕτη ἐσφαλμένη καὶ οὐδόλως ἐπικυρομένη ὑπὸ τῆς πείρας. Τουναντίον ἡ πείρα ἀποδεικνύει ὅτι οἱ φυτικὴν τροφήν λαμβάνοντες, ἐνῶ εἶναι ὀλιγαρκέστεροι, ἀντέχουσιν ἐπίσης ὡς οἱ λοιποὶ ἢ καὶ περισσότερον τούτων εἰς τὴν ἐργασίαν. Τεκμήριον οἱ Σῖναι ἐργάται, οἱ λιτότατα μὲ ὄρυζαν τρεφόμενοι, πρὸς οὓς οἱ Ἀμερικανοὶ δὲν δύνανται ν' ἀνταγωνισθῶσιν. Τεκμήριον οἱ Ἰταλοὶ ἐργάται, οἱ Πεδεμόντιοι, οἱ πολὺντα καὶ μακαρόνια μόνον τρώγοντες καὶ ἐν τούτοις πανταχοῦ τῆς μεσημβρινῆς καὶ μέσης Εὐρώπης προτιμώμενοι τῶν ἄλλων ἐργατῶν, διότι καὶ περισσότερον ἐργάζονται καὶ ὀλιγώτερον ἡμερομίσθιον ἀπαιτοῦσιν. Γνωστὸν ὅτι τὰ γεωμήλα ἀποτελοῦσι τὴν κυρίως τροφήν τῶν φιλέργων Ἰρλανδῶν, ὧν τὴν ἐργατικότητα ζητοῦσιν νὰ ἐκμεταλλεῦνται δωρεάν οἱ μπιφτεκοφάγοι Ἀγγλοί. Ἄλλὰ τί τρέχομεν μακρὰν; Οἱ Ἕλληνες χωρικοὶ κατὰ τὰς ἑορτὰς μόνον τρώγουσιν κρέας. Οἱ Ἀθῆναοὶ ἐργάται, οἱ μὲ φάρμὶ καὶ κρομμῦδι τρεφόμενοι, εἰπὶν εὐρωστότατοι καὶ ἀνὰ τὴν μικρὰν Ἀσίαν κατ' ἔτος διασπειρόμενοι ἐκτελοῦσι τὴν κοπιδωστατὴν τῶν ἐργασιῶν, τὸ σκάψιμον.

Ἐτέρα ἰδέα, ἀβάσιμος ὅλως ἐπίσης, ὑπάρχει παρὰ τοῖς κρεωφαγοῦσιν. Διατείνονται δηλ. οὗτοι ὅτι οἱ πνευματικῶς ἐργαζόμενοι ἔχουσιν ἀνάγκην κρέατος, καὶ ὅτι ἄνευ τούτου τὸ πνεῦμα ἀμβλύνεται. Οἱ δὲ φυσιολογικῶς τινες γνώσεις ἔχοντες ἐξηγοῦσι τὸ πρᾶγμα, ἀποδίδοντες εἰς τὸν ἐν τῷ κρέατι φωσφόρον ἐνέργειαν ἀναπτύσσουσαν τὸ πνεῦμα καὶ διεγείρουσαν τὴν σκέψιν. Δὲν σκέπτονται ὅμως οὗτοι ὅτι καὶ εἰς τὸ κρέας τῶν ζώων ἐκ τῶν φυτῶν ἠντλήθη ὁ φωσφόρος οὗτος. Καὶ πραγματικῶς τόσα φυτὰ καὶ καρποὶ καὶ σπόροι περιέχουσι φωσφόρον, χρῆσιμον εἰς τὸν ἐγκέφαλον, τὰ ὅσα καὶ τοὺς διαφόρους τοῦ σώματος ἰστούς. Οἱ μύκητες, αἱ κολοκύνθαι, οἱ ἀσπάρθοι, αἱ σταφυλαὶ κ.λ.π. εἰσὶ πηγαὶ πνεύματος καὶ εὐφυΐας διὰ τοὺς ἐκ τῶν κρεωφάγων τὴν εὐθείαν φοβού-

μένους. Ἄλλ' αἱ θεωρίαι περιτταὶ ὅταν ἡ πείρα παρέχη ἡμῖν ἀποδείξεις. Ὁ Πυθαγόρας καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν δὲν ἦσαν βεβήτως ἀμβλύνοες. Ὁ Ρουσσώ, ὁ Φραγκλῖνος, ὁ Λαμαρτῖνος οὐδέποτε ἢ σπανίως ἔφαγον κρέας. Αἱ ἀνώτεροι κλάσεις τῶν Ἰνδῶν, αἱ κατὰ τὴν πολιὰν ἀρχαιότητα τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὸν πολιτισμὸν ἐν γένει οὐ μικρὸν ἀναπτύξασαι, ἐθεώρουν τὸ κρέας ὡς τροφὴν ἀκάθαρτον. Πασίγνωστος εἶναι ἡ αὐστηρὰ φυτοφαγικὴ διαίτα πολλῶν χριστιανῶν πατέρων, ὑγιᾶν τὸ τε σῶμα καὶ τὸν νοῦν, ἰδίᾳ κατὰ τοὺς πρώτους τοῦ χριστιανισμοῦ αἰῶνας. Οἱ δὲ νεώτατοι καὶ σύγχρονοι φυτοφάγοι βεβαιοῦσιν ἐκ πείρας ὅτι τὸ πνεῦμά των οὐ μόνον δὲν ἐξησθένησεν, ἀλλὰ τοῦναντίον διαυγέστερον καὶ ἐργατικώτερον κατέστη. Ἡδυνάμεθα εἶτι νὰ προσθέσωμεν πλεῖστα ὀνόματα σοφῶν καὶ ἐξόχων ἐν γένει πνευμάτων, οὐδέποτε ἢ σπανίως κρεωφαγησάντων. Ἄλλ' οὐδ' ὁ χρόνος οὐδ' ὁ χῶρος ἐπιτρέπει ἡμῖν ἐνταῦθα νὰ βιογραφήσωμεν.

Ἴδωμεν ἐν συντόμῳ ὅποια ἡ ἐνέργεια τῆς φυτοφαγίας καὶ ὅποια ἡ τῆς κρεωφαγίας ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ χαρακτῆρος. Οἱ φυτοφάγοι βεβαιοῦσιν ὅτι ἡ φυτοφαγία καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον μελιχίον καὶ εὐαίσθητον εἰς τὰ παθήματα τῶν ἄλλων, διότι ὁ πονῶν ὅταν βλέπῃ ζῶον δυστυχοῦν, πολλῶ μᾶλλον πονεῖ καὶ πάσχει ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ ὁμοίου τοῦ ἀνθρώπου δυστυχοῦντος. Τοῦναντίον ὁ πρὸς τὰς κακουχίας τῶν ζῶων ἀναίσθητος ὢν, σκληρὸς καὶ ἀναίσθητος εἶναι καὶ πρὸς τὸν πλησίον του. Ἐτι δὲ σκληρότερος καὶ ἀναίσθητότερος καθίσταται, ὅταν, προξενῶν τὴν ὑψίστην δυστυχίαν, τὸν θάνατον, εἰς τὰ ζῶα, μόνον καὶ μόνον ἵνα εὐχαριστήσῃ τὸν στίμαχόν του, οὐδεμίαν συγκίνησιν αἰσθάνεται. Πρὸς ἀπίδειξιν τούτου παραβάλλουσιν οἱ φυτοφάγοι τοὺς τραχεῖς σφαγεῖς, τοὺς καθ' ἑκάστην ἀναίσθητως φονεύοντας, πρὸς τοὺς ἡσύχους καὶ ἀγαθοὺς γεωργούς, τοὺς ἐκ τῆς μητρὸς γῆς κυρίας τὴν τροφὴν των παραλαμβάνοντας. Καὶ τὰ φερέοικα δὲ ἔθνη, τὰ περὶ θήραν καὶ ἀλιεῖαν ἀσχοληθέντα, ἦσαν πάντοτε ἀγριώτερα καὶ αἰμοδορώτερα τῶν ἡσύχων καὶ σταθερὰν κοιτικὴν σχόντων γεωργικῶν ἐθνῶν. Πλὴν τῆς ἐξωθεν ἐπερχομένης ταύτης βλάβης, τὸ κρέας καὶ ὡς τροφὴ ἐνεργοῦν ἀναπτύσσει, κατὰ τοὺς φυτοφάγους, παντοῖα πάθη κτηνώδη καὶ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἐμπαθῆ καὶ ἐκτραχύνει τὴν καρδίαν αὐτοῦ.

Ἐν συνόλῳ οἱ φυτοφάγοι ἐπιζητοῦσι διὰ τοῦ δικαιοδικτοῦ των συστήματος ἀπλοποίησιν τοῦ βίου, ὑγείαν, μακροβιότητα, ἀγάπην καὶ ἀρμονικὴν συμβίωσιν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἄλλων ζῶων. Ἡ ἰδέα των εἶναι βεβαίως εὐγενὴς καὶ ὑψηλὴ. Ἄν καὶ τὰ μέσα των εἶναι κατὰλληλα, τοῦτο θὰ ἀποδείξῃ καὶ τοῖς μεμνημένοις μακροτέρα πείρα.

Καὶ τί θὰ γείνωσι τότε τὰ ζῶα; Ἐρωτῶσιν οἱ κρεωφάγοι, οἱ ἐγωϊστικῶς ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων διδασκόμενοι ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη ἀπόλυτος κύριος πάντων τῶν ἄλλων πλασμάτων καὶ ὅτι δι' αὐτὸν μόνον καὶ τὴν γαστέρα του ἡ φύσις ἐφρόντισεν. — Θὰ ζήσωσιν καὶ ταῦτα ἐν εὐδαιμονίᾳ παίζοντα καὶ σκιρτῶντα, ἀγαπῶντα καὶ ἀγαπώμενα, ἀπαντῶσιν οἱ συμπάσχοντες φυτοφάγοι. Ἐπειτα ἀναγκάζομεν αὐτὰ νὰ ὀργῶσι τοὺς ἀγρούς, νὰ σῦρῶσι τὰς ἀμάξας ἡμῶν, ἀφαιρούμεν αὐτὰ τὸν μόνον των χιτῶνα, τὸ μαλλίον, πίνομεν τὸ γάλα των ἃς θεωρήσωμεν τοῦλάχιστον αὐτὰ ἴσα ἡμῖν ἀπέναντι τοῦ θανάτου.

Δὲν εἶναι καιρὸς νὰ ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα τὸ ζήτημα πολιτικοοικονομικῶς καὶ αἰσθητικῶς. Ἀρκεῖ μόνον ν' ἀναφέρωμεν ὅτι τὰ φυτὰ καὶ τοὺς καρπούς ποριζόμεθα ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τῆς γῆς, τὸ δὲ κρέας διὰ μέσου τῶν ζῶων, ὅτε καὶ ἡ ἐργασία καὶ αἱ δαπάναι περισσότεραι. Ὑπὸ δὲ αἰσθητικὴν ἔποψιν ὑπομνησκόμεν ὅτι οὐδεὶς ποτε ποιητῆς ἔψαλε τὸν δύσσομον τοῦ σφαγεῖου ἀέρα ἢ αἰμοστάζοντα μηρὸν βοῆς. Ἐνῶ οἱ κῆποι μὲ τὰ καρποφόρα δένδρα των καὶ τὰ ζῶντα πτηνὰ των καὶ οἱ ἀγροὶ μὲ τὰ *λεῖα* των παρέσχον ὑπόθεσιν εἰς περιγραφὰς ποιητικωτάτας καὶ εἰδύλλια ἀγροτικά ἀφελέστατα. X. B.

ΕΛΑΦΡΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Τὰ συστήματα τῶν φιλοσόφων περὶ γενέσεως τοῦ παντός ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς θεωρίας τοῦ τυροσκώληκος περὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἐλβετικοῦ τυροῦ.

Διατί φέρομεν τὰ δίοπτρα ἐπὶ τῆς ρινός; διότι πρέπει πάντοτε ὁ κατώτερος νὰ φέρῃ τὰς ἀτελείας καὶ τὰ λάθη τῶν ἀνωτέρων.

Εὐτυχέστεροι τῶν ἀνθρώπων εἶνε οἱ μουσικοὶ· διότι παίζουσι ὅταν ἐργάζονται, καὶ ἐργάζονται ὅταν παίζωσι.

Εὐκολώτερον εἶνε νὰ κάμῃ τις τὸ ἄσχημον ἀσχημότερον παρὰ τὸ ὠραῖον ὠραιότερον.

Τὸ ν' ἀφιερῶθῃ τις ὅλως εἰς τὴν τέχνην ἀπαιτεῖ βεβαίως εὐφυΐαν· τὸ νὰ μὴ πεινάσῃ ὅμως συγχρόνως ἀπαιτεῖ μείζονα τέχνην.

Παρόραμα. Ἐν τῷ Ἀνεκδότῳ Θρήνῳ ἐπὶ τῇ ἀλώσει τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῷ δημοσιευθέντι διὰ τοῦ προηγουμένου φυλλαδίου τῆς «Ἐστίας» παρελείφθη ἐν ταῖς ὑποσελιδίαις γραφαῖς τῆς σελ. 825 ἡ λέξις ἐπαινήσει ὡς δευτέρα παραπομπή, ἀναφερομένη εἰς τὸ τοῦ κειμένου ἐν στ. 160 ἐπαινώσει, ὅπου ὁ ἀριθμὸς τῆς παραπομπῆς διορθωτέος ἀντὶ 1 εἰς 2.